

Det här verket är upphovrättskyddat enligt *Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*. Det har digitaliserats med stöd av Kap. 1, 16 § första stycket p 1, för forskningsändamål, och får inte spridas vidare till allmänheten utan upphovsrättsinnehavarens medgivande.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work is protected by Swedish Copyright Law (*Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*). It has been digitized with support of Kap. 1, 16 § första stycket p 1, for scientific purpose, and may no be disseminated to the public without consent of the copyright holder.

All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

EN MÄKTIG SAMSJUNGNING — ett vidgat samarbete mellan det socialdemokratiska partiets kvinno- och ungdomsorganisationer är ett av de initiativ kvinnoförbundets nyvalda ordförande Disa Västberg (ses i mitten på bilden härovan) först och främst vill vara med om att realisera

morgonbris

MAJ N:r 5

Pris 35 öre

Kvinnoförbundets affischpelare och talande bilder över regeringens bostadsaktion.

DEKORATIV POLITISK UTSTÄLLNING

I samband med socialdemokratiska partiets kongress hade en både intressant och dekorativ utställning av propagandamaterial anordnats i konserthusets entréhall. Det är helt enkelt ett litet stycke politisk historia man här åstadkommit genom statistiska uppgifter och hop-samlade av de senaste årens rikhaltiga upplysnings- och propagandamaterial. Bara affisch-kollektionen berättar en hel del om de senaste årens politiska händelser här i landet. Från en av affischpelarna se vi t. ex. C. G. Ekmans långa näsa och kantiga profil sticka fram. Det är stripahistorien, som här går igen. Andra affischer berättar om 1928 års hetsiga val, andra om krisvalet 1932, om arvskattestriden, folkpensioneringen, kohandelspolitiken etc. En väldig samling broschyrer berättar vidare om de olika frågor, som under tidernas lopp stått i förgrunden i de politiska striderna.

Gå vi till en av de stora affischtavlorna få vi genom autentiskt bildmaterial en åskådning-
lektion i vad krishjälpen betytt för landets ekonomiska, sociala och kulturella liv. Man får se hur gamla fallfärdiga ruckel från Norrlands skogsbygder och Skånes slätter förvand-
lats till trivsamma stugor, tack vare statshjälpen till bostadsförbättringar på landsbygden, och bland mycket annat får man veta att under fyra års socialdemokratisk regim ha 1.600 km järnvägar elektrifierats för 120 miljoner kronor, varigenom tusentals arbetare fått sysselsättning. "Här bygges ett nytt Sverige" är den talande devisen över denna avdelning. "Vad utlandet säger" heter en annan avdelning, där man finner olika utländska tidningar med redogörelser för den svenska socialdemokratin och dess regeringsgärning.

Inte mindre intressant är det material, som åskådliggör den svenska arbetarrörelsens ut-
veckling. Det fångar ögat genom en hel rad stora planscher med diagram, staplar och figurer. Man får t. ex. veta att partiet 1890 hade bara 3.194 medlemmar i 14 arbetarkom-
muner och nu är uppe i 338.442 medlemmar i 2.272 arbetarkommuner. 1908 hade vi 5 socialdemokratiska landstingsmän och cirka 3.000 röster vid dessa val, och nu äro vi uppe i 508 landstingsmän och 626.480 röster. Skulle någon till äventyrs ha glömt vilket år vi fingo den första socialdemokratiska representanten i andra kammaren, så framgår det av den lättöverskådliga statistiken, att det var 1896, då partiets hela röstetal stannade vid 1.250, under det att vi nu äro uppe i 1.040.689 röster och 102 andrakammarledamöter. Vi kunna alltså i år fira 40-årsjubileum som riksdagsparti, och det vore kanske inte så oävet att göra det genom att ta majoriteten i andra kammaren!

Av en annan grafisk framställning får man reda på partiets medlemsantal i procent av
väljarna och kan konstatera att det politiskt något oroliga Göteborg ligger som god etta, närmast följt av Stockholm och Skåne. Vidare får man upplysningar om den socialdemo-
kratiska väljarkåren 1932 i procent av folkmängden och partiets medlemsantal i procent av folkmängden, Landsorganisationens, socialdemokratiska kvinnoförbundets, ABF:s och ungdomsrörelsens omfattning och verksamhet. Tidens förlag, SAP-Information, Första maj och partipressen ha givetvis också lämnat rikhaltigt och intressant material till utställning-
en, men här skulle man möjligen kunna göra den anmärkningen att partipressens kollektion skulle blivit ännu intressantare, om man sökt få med några nummer från den tid, då dessa tidningar startades. Det är nu bara Morgonbris, som fångat in detta intresse genom att hänga upp den lilla anspråkslösa fyrasidiga tidningen vid sidan av den nuvarande omfångsrika Morgonbris. Men den saken kan nog lätt avhjälpas. Utställningen i Konserthuset var nämligen bara ett experiment, och meningen är att bygga vidare på idén och forma ut en "vandringstutställning", som kunde ställas till partidistrikts disposition.

Som ett led i sin synnerligen välordnade propaganda för svensk kvalitetsproduktion i hemmens tjänst — karakteriserar Husmodersförbundets medlemsblad — har Morgonbris haft en uppvisning i Blå hallen av svensk konfektion. Tidningens medarbetare förf. Karin Collin ger en entusiastisk skildring av uppvisningen, vilken utmynnar i slutomdömet: En välordnad och instruktiv uppvisning med ett även i övrigt rikhaltigt program och över det hela en befriande humor, som utan att resa något altare, gav klädskulturen sin berättigade plats i ett välordnat samhälle.

N:r 5 + Årgång 32 morgonbris

utkommer den 1:sta i varje månad.

TIDNING FÖR
Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund.

REDAKTÖR o. ANSVARIG UTGIVARE:
Kaj Andersson
EKONOMICHEF: Greta Agerby

REDAKTION och EXPEDITION
Västmannagat. 2 n. b., STOCKHOLM
Tel. 118882, 118886. + POSTGIRO
N:r 50196.

PRENUMERATIONSPRIS:
Helt år kr. 4:—; lösnummer 35 öre.
Prenumeration kan ske på posten.

ANNONSPRIS:
Före och i text 60 öre per mm.
Efter text 50 " " "
Sista sidan (offsettryck): 1/1 sida kr. 550:—.
Innersida kr. 475:—, 1/2 sida kr. 250:—.
1/4 sida kr. 125:—

Wettergrens kappor och dräkter tillvunno sig vid Morgonbris kläddemonstrationer i Stockholm och Göteborg m. fl. platser berättigad uppmärksamhet. Denna framgång måste tillskrivas vår erfarenhet och strävan att alltid bjuda damerna det bästa. Ni gör därför en god affär om Ni nu köper en

WETTERGRENS

MODELL SOMMAREN 1936

KLÄDEDRÄKTEN AVSLÖJAR

I anslutning till den lyckade konfektionsrevyn i Mohriska paviljongen i Malmö skrev signaturen Lei en intressant artikel i tidningen Arbetet, varur vi saxa följande:

Men kläder klassificera i alla fall sina bärare. I all synnerhet kvinnor. Jag förutsätter nu, att där finns ekonomiska resurser från ett minimum upp till ett normalt maximum. En kvinnas sätt att klä sig berättar åtskilligt om hennes person, talar om till vilken klass eller typgrupp hon hör i andlig bemärkelse. Den andliga klasskillnaden bland människors barn kan ju ingen makt i världen upphäva. På det planet löpa klasslinjerna ömsom skarpt och ömsom mindre skarpt, men de finnas där alltid. Och på det planet har jag mött rika kvinnor, som bland annat genom sin klädsel ganska

tydligt avslöjat, att de tillhöra den andliga underklassen, liksom jag mött kvinnor i ytterst anspråkslösa ekonomiska villkor, vars klädsel hjälpt till att vittna om att de äro att räkna till andlig överklass, till

net skulle vilja kalla bättre folk respektive verkligt fint folk.

Så mycket kan klädedräkten berätta, och därför är kläder ett ganska viktigt kapitel när allt kommer omkring.

SOCIAL-PEDAGOGISKA SEMINARIET

HSB:s utbildningsanstalt för småbarnsfostrarinnor

Modernt inriktad 2-årig utbildningskurs i psykologi, pedagogik samt praktisk omvårdnad om barn i förskoleåldern, avsedd för anställning å barnkrubbor, barnträdgårdar, lekstugor etc. Teoretisk undervisning samt praktik. Utom i en rad praktiska ämnen undervisas i: psykologi och pedagogik (Fil. kand. Alva Myrdal), psykisk hälsovård (Dr. Torsten Ramer), medicinsk barnvård (Docent Urban Hjärne), hygien (Docent Rolf Bergman), social orientering (Docent Alf Johansson), rytmik (Fröken Karin Fredga), näringsfysiologi m. m.

Tel. namn nr.:
Hyresgästerna

Nybyggd skola med internat å Kungsklippan, Stockholm. Inspektor: Borgarrådet Oscar Larsson. Studierektor: Fru Alva Myrdal. Prospekt erhålles på begäran från Social-Pedagogiska Seminariet, HSB, Stockholm 16. Anmälningar till höstens kurs helst före den 1 juli 1936.

Som att andas
FJÄLLUFT...

Har Ni upptäckt vilken gudadryck välbehandlad mejerimjolk är?

Om inte, drick ett glas sådan mjolk idag.

Drick långsamt — det är så frestande att dricka glaset i botten. Ty ett glas väl avkyld mejerimjolk smakar som ingen annan dryck. Det vederkvicker och stärker som ingen annan. Man riktigt känner hur mjölken livar upp hela kroppen.

Riktigt friska och lyckliga människor kunna lika litet undvara mjölken som vårsolen. Bliv Ni en av dem!

DRICK MERA

MJÖLK

— det gör Er gott!

Man hänger sig emellertid inte i vanliga fall åt fullt så djuplodande psykologiska pejlingar inför åsynen av medmänniskor och vad de ha på sig. Men man gör dock sina små iakttagelser, det kan man inte rå för. En dräkt eller en klänning kan till exempel låta oss ana, att vi framför oss har en utpräglad personlighet, som är lugnt och sakligt medveten om sig själv, sin livsstil. Mötet med en sådan kvinna utlöser alltid respekt, ofta beundran. Hennes sätt att klä sig — distinkt, sobert, smaksäkert — har underlättat den angenäma upptäckten. Hon är ingen slav under något så kallat mode, hon utnyttjar det i stället för sin egen bekvämlighet, eventuellt sin framgång i livet. Å andra sidan kan en virrigt, bizarrt och oroligt klädd kvinna väcka misstankar om att hon är obalanserad, disharmonisk, osäker på sig själv o. s. v. Hur stor och viktig roll dylika iakttagelser spela i en nutida tillvaro, säger sig självt.

En vuxen kvinna borde ha hunnit med att komma en smula underfund med vad hon går för som färdig människa. Det är också bland de vuxna som klädsynderna framträda mest. Det kan bero på mer eller mindre affekterad likgiltighet och nonchalans, men det kan, som sagt, också bero på osäkerhet om sig själv eller på en trist mani att försöka ge sig ut för att vara något annat än man är. I sistnämnda fall straffar synden alltid sig själv. Gäller det den osäkra, är sakkunnig ledning och goda råd mången gång en tacksam uppgift för en skicklig försäljare. Ibland är uppgiften förstas hopplös, om kunden bitit sig fast vid en omöjlig idé. Den moderna konfektionen erbjuder emellertid numera så många möjligheter och tillfällen och arbetar med så pass "avslipade" modeller, att alltför stora galenskaperna och tokigheter praktiskt taget äro uteslutna.

DEN NORDISKA LÄRARKURSEN

Den nordiska lärarkurs om uppfostran till mellanfolkligt samarbete, som anordnas 31 juli—6 augusti 1936 å Södra Sunderbyns folkhögskola nära Luleå av Nordiska lärares fredsforbund, utsänder i dagarna preliminärt program.

Dessa kurser, som vartannat år samla deltagare från alla de nordiska länderna, behandla internationella, politiska, ekonomiska och kulturella frågor för att ge vägledning om uppfostrans inriktning på en sannare fredsmoralitet, vilket är huvudämnet för diskussionen.

Bland föredragsämnen kunna nämnas:

Demokratins livsvillkor (rektor Honorine Hermelin). Folkeforbundets Indsats for Intellektuelt Samarbejde (Overlærer Ingvar Nielsen).

Gränsproblemen belysta av olika personer verksamma i Norrbottens folkbildningsarbete.

Talarlistan upptar dessutom bl. a. Undervisningsminister Jørgen Jørgensen (Danmark), nobelpristagaren Dr. Phil. Chr. Lange (Norge), pastor Edvin Stenwall (Finland), överlärare Frida Härner, rektor Johannes Hallbäck, rektor N. J. Nordström (Sverige). Kursavgiften utgör 40 kronor.

Anmälan sker för svenska deltagare till Svenska skolornas fredsförening, Lilla Nygatan 4, Stockholm.

Våraktuellt

från Pub

Nu blir det sol och vår och resor, utflykter och promenader . . . Det är så mycket nytt Ni behöver skaffa Er. Och därför ha Pubs alla avdelningar rustat sig för att kunna stå till Er tjänst vid vårekiperingen. Vårmodet är oerhört variationsrikt och fantasifullt och Pub har tillgodogjort sig allt det bästa hos det nyaste nya. Vill Ni välja en chic smokingdräkt, en ljuvlig ulster, en sportig dräkt, eller en käck swagger? Skall Er hatt bli en förtjusande blomtoque eller en flott matroshatt eller kanske en liten ungdomligt söt holländsk hätta? Vill Ni ha en av dessa flotta klänningar i smokingtyp, som äro så moderna och stilfulla? Ja, allt Ni önskar för att bli verkligen chic och modern våren 1936, det finner Ni hos Pub, och våra prislägen komma säkert också att passa Er kassa.

Ovan t. h. visas en väldigt trevlig och strikt ulster för övergångstiden. Den är av kraftigt, fiskbensmönstrat ulstertyg med effektknutar och helt konstsidenfodrad. **Kr. 75:—.**

Dessutom finns stort urval av ulstrar i samma typ i prislägen **Kr. 55:— till 145:—.**

På bilden t. h. ser Ni vårens flotta ulster i paletåstil. Den är av fiskbenstyg med effektknutar och kostar **Kr. 55:—.**

Den käcka dräkten på bilden erbjudes till mycket fördelaktigt pris. Den är av tweed med effektknutar och jackan är helt konstsidenfodrad. **Kr. 39:50.**

PAUL U. BERGSTRÖMS A-B.

PUB

TÄNK PÅ EDRA BARN

Lämna stadens gator och gårdar. Flytta dit, där Eder familj kan finna sol, luft och hälsa. Ni kan göra det utan att förlora något av stadens komfort, om Ni flyttar till Stockholms stads välordnade, trivsamma trädgårdsstäder i Bromma eller Enskede.

Upplysningar lämnas av

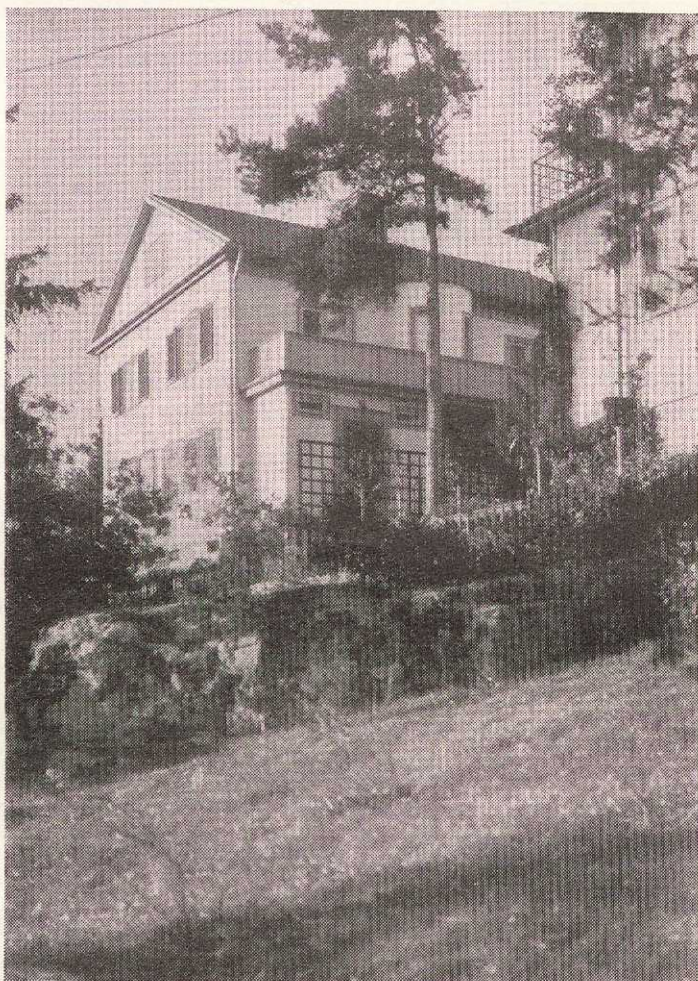
STOCKHOLMS STADS FASTIGHETSKONTOR

Lantegendomsavdelningen

Tel. Stadshuset 54 Direkt linje 50 11 22

**STOCKHOLMS STADS
TRÄDGÅRDSSTÄDER**

T B. 573 b

Ni ska' naturligtvis
lägga i blöt på kvällen

i kall *Tvättbjörnslösning* och låta TVÄTTBJÖRN arbeta — lösa smutsen, medan Ni sover. Gör Ni blötläggningen på rätt sätt, d. v. s. så att *Tvättbjörnslösningen* fritt kan tränga igenom varje plagg, så ska' Ni få se hur mycket lättare tvättarbetet sedan blir. Smutsen formligen rinner ur och endast hårt smutsade ställen, såsom ärmlinningar etc. behöva måhända en lätt gnuggning mellan händerna. — Gör nu som alla andra

tvätta
med

VITA TVÄTT-BJÖRN

HELIOSVARA ALLTID KVALITETSVARA

V Å R K A M P O C H V Å R L Ä N G T A N

Alla fascismer likna varandra som bär. Fascismen är reaktionen i dess mest tidsenliga form. Den vet: en gång väckt till frihet är kvinnan den eviga bärarinnan av utvecklingen, emedan hon bär framtiden under sitt hjärta. Oövervinnelig i ständig förnyelse.

Skola de länder, vars folk ännu andas frihetens luft, inse vad moderskapet i denna höga bemärkelse betyder för mänskligheten?

Endast om det lyckas oss att föra över socialismen som livsuppfattning, som världsåskådning, från politiken in i familjen, blir den outrotlig i människornas hjärtan.

Detta är maningen från Wiens i dag slagna arbetarmödrar. Detta är löftet om att Wiens arbetarbarn i morgon åter skola glädjas under nytillkämpade, fladdrande röda fanor.

Marianne POLLACK

Dessa ord innebära icke blott ett trotsigt löfte från ett blödande och modigt hjärta, som skälver i smärta under fascismens brutala och grymma våld på friheten; dessa ord innesluta i sin lidelsefulla maning ett helt program för vår rörelse, att socialismens världsfamnande idé skall levandegöras i familjens gemenskap.

Endast så kommer socialismen att erövra kvinnan, endast så blir den outrotlig i hennes hjärta, endast så skall hon bära den fram till seger!

Framgång för socialismen förutsätter tunga formationer av många olika slags ekonomiska och politiska organisationer, där arbetets män och kvinnor samla kraft och kunskap för att övervinna fysiskt och andligt motstånd; socialismens realiserande i vårt komplicerade samhälle är otänkbart utan väldiga kollektiv, där män och kvinnor i solidariskt arbete söka bereda trygghet och trivsel åt alla människor.

Men all vår kamp och ävlan för att rationalisera tillvaron och eliminera riskerna måste ständigt hålla den enskilda människan i sikte. Socialismens effektiviserade samhälle blir endast en död mekanism om det personliga och individuella försvinner. Friheten under ansvar för den enskilde individen måste bli en väsentlig del av livsluften i ett socialistiskt samhälle.

Respekten för det personliga, det mänskliga, måste dock krävas även i nuet, trots bristerna i samhället och hos den enskilde. Erkännandet av människovärdet måste framför allt bli en levande realitet inom vår egen rörelse. Denna får icke i penningstinn självgodhet eller förla-

mande massdyrkan glömma bort att den ytterst består av otaliga enskilda fattiga och längtande människor.

Särskilt kvinnorna äro lyhörda för röster och tonfall i tiden och i sin omgivning. Vackra fraser, som bäras på läpparna, lura numera ingen. Kvinnan söker nu en solidare grund för den nya familjen, anpassad till det sociala livets nya och skiftande krav. Och för de många nya problem, som tiden själv skapat, väntar hon hjälp och förståelse då hon måste gripa sig an att lösa dem. Efter som barnets, familjens och hemmets frågor äro gemensamma för både kvinnan och mannen är det väl naturligt att de söka lösa dem i samarbete med varandra och icke i strid. Men det är just en förnuftig och vidsynt lösning av familjens alla problem som betyder socialismens intåg i vardagens liv och de fattigas hem. Ty vardagens socialism är inte endast arbete och trygghet, hygien och trevnad, mat och bostad, utan det är även den goda familjetonen, det respektfulla samarbetet, det trogna livskamratskapet, där män och kvinnor mötas på likställd fot för att i ömsesidig solidaritet lösa även sitt personliga samlevnadsproblem inom hemmet såväl som i samhället.

Vårt arbete för denna vardagens socialism är ingen revolt mot naturen eller kvinnans uppgift som maka och mor. Det är alldeles tvärtom en allt klarare fattad kamp för att skapa aktning och respekt för ett sunt föräldraskap och ett bättre familjeliv. Våra i frisk morgonbris fladdrande röda fanor i solig maj symbolisera både vår kamp och vår längtan. Därför sluta vi trosvisst upp i leden.

Disa VÄSTBERG

Signe Vessman.

V A K T O M B Y T E

Vid socialdemokratiska kvinnoförbundets nyligen hållna kongress i Stockholm avgick Signe Vessman som förbundets ordförande efter att ha lett dess öden under de sista 15 åren. Det skedde icke utan vädjanden och underhandlingar, men för ett skäl måste man böja sig, nämligen att Signe Vessman icke utan risk för sin hälsa f. n. kunde fortsätta att uppehålla ordförandeposten. När man nu ett par veckor efteråt skall söka i minnet återkalla något från de gångna arbetsåren så upptäcker man plötsligt att man hela tiden efter kongressen knappast varit riktigt medveten om att Signe Vessman ändå verkligen är ur förbundets ledning. Ty så intimt har hennes namn blivit knutet till förbundet under åren att det är svårt att skilja på begreppen.

Det är ju heller icke blott från dessa sista 15 år vi räkna Signe Vessmans arbete. 1911 valdes hon av dåvarande socialdemokratiska kvinnokongressens centralstyrelse till kassör, icke uteslutande för att väl förvalta kassan, utan snarare med uppgift att skaffa pengar — man fick vara optimist i högsta grad på den tiden, och centralstyrelsen fick många gånger bedja om "vårt dagliga bröd" för att uppehålla arbetet — samt till kassör och expeditör för Morgonbris, som dock i motsats till centralstyrelsen alltid hade respektabel kassa. Fru Vessman var "ren gammal då i tjänsten" inom partiet, ty redan som helt ung hade hon deltagit i organiserandet av kvinnornas fackförbund vars ordförande hon var tills dessa kvinnliga fackföreningar förenades med de resp. fackförbunden. Som Morgonbris kassör och expeditör arbetade hon tillsammans med Anna Sterky, Julia Ström-Olsson, Anna Lindhagen och Ruth Gustafsson som redaktörer under olika perioder — tills 1920 års kongress valde Signe

Vessman till det då nybildade förbundets ordförande. Året därpå, 1921, inträdde Signe Vessman också som redaktör för Morgonbris och därmed blev redaktörskapet säkrat för ett 10-tal år framåt — varefter nuvarande redaktören Kaj Andersson övertog redaktionen. Det är ett imponerande arbete vår avgångna ordförande svarat för under årens lopp, när man ser dess yttre konturer, men Signe Vessman har också verkligen varit en arbetande ordförande, vem tänker i vardagslag på dessa tusen och en detaljer, som hon lagt hand vid. Det är naturligtvis ett oerhört slitsamt arbete att organisera och hålla ihop ett ständigt växande förbund som vårt, men med yttersta vaksamhet och yttersta sparsamhet har det lyckats. Och jag kunde tillägga. Det har varit ett arbete buret av en stark vilja, tro och idealitet — och arvodet har mest utgjorts av bestående tacksamhet — för övrigt — minst sagt spartanskt.

När man nu ser Signe Vessmans arbete i ett sammanhang så observerar man att hon medvetet ägnat sitt intresse åt det inre arbetet. Några få kommunala uppdrag och tre år i riksdagen som hon drog sig ifrån följande val är ju inte så mycket av det arbete, som brukar locka de flesta, men bildningsarbetet har odelat ägt hennes intresse. Så var hon med som initiativtagare till Nordiska folkhögskolan i Genève, ledamot av styrelsen som vice ordförande i Kvinnliga folkhögskolan i Fogelstad, ledamot av socialdemokratiska Internationella kvinnokommittén m. fl. andra uppdrag där hon kunnat sammanknyta förbundets intressen med sin representation. Och Signe Vessman själv? Ja, hon har räckt till för allt detta arbete därom vittnar bättre än ord den utveckling förbundet genomgått, de oerhört många hjälpande krafterna i arbetet, möten och föredrag ute på arbetsfältet, en storartad medlemsökning och nära 500 klubbar i förbundet som samtliga också tillhöra partiet genom resp. arbetarekommuner. Det är en stridbar "armé" som Signe Vessman överlämnar till sin efterträdare att vårda. Och — det bästa av allt — Signe Vessman har icke tagit avsked från arbetet, hennes varma intresse är obrutet och en tids vila skall säkert medföra att vi rätt som det är får hälsa henne välkommen tillbaka till arbete och strid — ty "strid är liv".

Agda ÖSTLUND

Vårt förbunds energiska skapare och dess ledande kraft under portförets mödosamma år har trätt tillbaka från sin post som ordförande. Flera års ohälsa har föranlett detta steg. Vad Signe Vessman betytt och utträttat för vårt förbund är lika känt som vittnat. Kongressen visade även efter fattig förmåga sin erkänsla för hennes banbrytande arbete och osparda nit genom att bevilja henne en mindre pension. Men säkert uppskatta och hylla vi henne bäst genom att önska det hon med återvändande krafter skall kunna bistå oss alla med råd och dåd i vårt fortsatta arbete för den socialdemokratiska kvinnorerelsens framgång.

Förbundets arbetsuppgifter äro alltjämt desamma, och de ha inte blivit mindre genom att vi under den sista perioden fördubblat vår styrka. Man kommer endast att från olika håll ställa större anspråk på oss. Dessa anspråk måste vi försöka fylla. Men vi behöva göra klart för oss vilket

KVINNORNAS RÅDSLÄG

Den historiker, som en gång lägger berättelsen om det socialdemokratiska kvinnoförbundets fjärde kongress under sitt forskaröga, skall säkert säga sig att här har hon eller han alldeles särskild anledning att stanna, ty här togs ett märkligt steg in i framtiden; med detta rådslag mötte de svenska arbetarkvinnorna ett nytt ansvar med en ny kraft och målmedvetenhet. Vi ha i dag inte samma möjlighet att fixera resultatet. I yttre avseende förekommo ju inga omstörtande händelser, men här kom i dagen en stor och rik tillgång av talarkrafter och en djupare inlevelse i vår rörelses uppgifter; här gav sig också tillkännan en spontan rättfärdighetskänsla, som vägledde träffsäkert genom stämningsskiftningarna, vilket allt vidgade våra framtidsperspektiv. Uppslutningen var storartad — 208 ombud från landets olika delar, vilka förenades i gemensam glädje över de vackra framgångar i form av medlemsanslutning förbundet vunnit under kongressperioden. Vidare närvaron av gästerna från de norska, finska och danska organisationerna, allas vår Miina Silanpää, de finska kamraternas osvikliga ledarinna, i sällskap med Aino Lehtokorski och Martha Salmeja-Järvinen, den ljusa, käcka Sigrid Syvertsen från Norge och unga Anne-Maria Andersen från Danmark, som alla talade för ett vidare utvecklande av det nordiska samarbetet.

stort arbetsfält vi ha att bearbeta och att vi inte kunna lösa våra uppgifter utan samarbete med andra.

Det finns över 1,9 miljoner röstberättigade kvinnor, men det är över 700.000 som icke utnyttja sin rösträtt; det finns över 1 miljon yrkesarbetande kvinnor, men det är endast något över 100.000 med i Landsorganisationen; det finns 1/10 miljon fackligt organiserade kvinnor, men endast omkring 50.000 tillhöra Arbetarpartiet; det finns nära 2.300 arbetarkommuner, men i omkring hälften av dem saknas kvinnliga medlemmar; det finns över 30.000 kvinnliga medlemmar i Ungdomsförbundet, men massor av dessa försvinna så småningom ur rörelsen.

Alla måste väl medge att det är ett gemensamt intresse att få kvinnorna fackligt och politiskt organiserade, att få dem socialistiskt medvetna och fostrade. Vårt lilla förbund mäktar icke ensamt lösa den väldiga uppgiften. Detta måste ske i intimt och förtroendefullt samarbete mellan rörelsens olika grenar. Alla måste hjälpa alla för att det bästa resultat skall kunna uppnås för alla.

Kvinnoförbundet är berett att taga sin andel av arbetet för att väcka, organisera och skola kvinnorna för det socialistiska samhällsbygget. Detta förutsätter att vi alla hålla samman och utnyttja alla goda krafter i arbetet. Ledningen ensam kan icke lösa uppgiften. Varje enskild medlem bär sitt dryga ansvar. Men om vi alla göra vårt bästa och ha förtroende för varandras goda vilja så kunna stora resultat vinnas. Icke endast genom negativ kritik utan framför allt genom positiva insatser skall den socialdemokratiska kvinnorörelsen vinna i inflytande och bli en kraft att räkna med. Detta är min önskan och förhoppning på min nya post.

Disa VÄSTBERG

Men enastående var givetvis att detta riksmöte av Sverges arbetande kvinnor hälsades av statsministern. Hur pass enastående ett sådant sammanträffande var kan endast vår historiker avgöra. Vi hoppas ju att det inträffar minst lika ofta som kongresserna. Det största i detta ögonblick blev för deltagarna den tillit till deras organisations verksamhet som statsministern i sin egenskap av partiets ordförande lät komma till uttryck i sina hälsningsord. Han sade: "Den bästa formen för kvinnornas partiarbete är säkerligen den nuvarande." Han önskade "ett framgångsrikt arbete för kvinnorna icke blott så tillvida att kvinnoförbundets medlemsantal skulle ökas utan också att kvinnornas representation skulle ökas i riksdagen och inom de kommunala institutionerna. Skall den ökade kvinnorepresentationen bli verkligt värdefull måste den likväl uppbäras av en stark kvinnlig väljarkår."

Motionsbehandlingen första avsnitt gällde agitation, Agitation, upplysning och studier. upplysning- och studiearbetet. Ett påtagligt intresse ägnades motionen från Enskede kvinnoklubb som handlade om agitationsarbetet bland de unga kvinnorna.

Inledningsanförandet hölls av Disa Västberg, som underströk motionärernas krav om en intensiv agitation för att tillföra kvinnoförbundet de kvinnliga kamrater som lämna ungdomsorganisationen. Tal framhöll nödvändigheten av ett starkt samband mellan kvinno- och ungdomsklubbar. Man måste skapa aktning och förståelse för varandras arbete och söka få fram en mentalitet i den riktningen även bland männen. En synnerligen livlig diskussion följde härefter med många givande inlägg. Kongressen beslöt bifalla förbundsstyrelsens hemställan att uppdraga åt den blivande förbundsstyrelsen att ta initiativet till ett vidgat samarbete med ungdomsförbundet i syfte att stärka och öka den kvinnliga medlemsnumraren.

Motionerna rörande Morgonbris föranledde en livlig Morgonbris diskuteras. debatt. I motionen hade framförts olika önskemål beträffande förbundsorganet. Förbundsstyrelsen hade i sina utlåtanden uppdragit en del riktlinjer för tidningen, förbundsstyrelsens förslag godkändes.

Kongressen beslöt vidare att på det varmaste tillstyrka den av Evert Frankenberg m. fl. i riksdagens andra kammare framlagda motionen, vilken går ut på, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till k. m:t anhålla att i hälsovårdsstadgan måtte införas sådana bestämmelser, att tillverkning och försäljning av material, som användes vid stoppning av sängkläder ej får ske innan detsamma undergått betryggande rening och desinficering. Vidare beslöts beträffande kongressfonden att i de fall då flera klubbar ena sig om att tillsammans sända ett ombud till kongressen, detta strykes genom att ombudets fullmakt påtecknas av samtliga de klubbar, som ombudet vid kongressen representerar. Inbetalningen till kongressfonden, vilken nu är obligatorisk, börjar ett år efter det klubben bildats.

Motion om barnpensionering. Motionen om hemställan till socialdepartementet om utredning av och möjligheterna för barnpensionering i vårt land inleddes av riksdagsledamot Olivia Nordgren. Fru Nordgren redogjorde för utvecklingen av barnpensionsfrågan i riksdagen och om den tillsatta kommitténs förslag. Efter en stunds debatt beslöts i enlighet med förbundsstyrelsens förslag, att ge den nu valda förbundsstyrelsen i uppdrag att följa avgörandet av det föreliggande utredningsförslaget samt att följa frågans vidare utveckling i vad det gäller barnpensioneringen. I anslutning därtill uttalade kongressen sin tillfredsställelse med det förslag till barnbidrag åt änkors barn, invalida personers barn och föräldralösa barn, som framlagts av 1934 års barnpensionssakkunniga och sin förväntan om att frågan snart måtte få sin lösning.

Motionen om hjälp, stöd och utredning, för Utbildning för husmodrar. att genomföra en obligatorisk husmodersutbildning understöddes av Disa Västberg vilken som förbundsstyrelseresponentant inledde frågan. Hon framhöll det som ett rimligt krav att de gifta hemarbetande kvinnorna bli lika uppskattade för sin stora insats i hem och samhälle som de yrkesarbetande. Men detta får icke innebära någon udd mot sisträmnda. Kongressen beslöt ge förbundsstyrelsen i uppdrag att hos regeringen eller den socialdemokratiska riksdagsgruppen hemställa om en allsidig utredning av frågan om ordnandet genom samhället av en praktisk husmodersutbildning.

Motionerna i skolfrågor. Beträffande motionerna om en reformering av undervisning i fredsfrämjande syfte antogs förbundsstyrelsens hemställan om att kongressen uttalar till årets partikongress, att denna till de instanser det vederbör beslutar framföra kravet på likartade bestämmelser i fråga om historieundervisningen, som uttryckts i folkskolans undervisningsplan och gällande för alla läroanstalter, såväl statliga, statsunderstödda som enskilda samt att material för frågans behandling genom förbundsstyrelsens försorg utsändes till klubbarna, för att på varje ort förverkliga undervisningen i berörda syfte. Vidare beslöts att den information förbundsstyrelsen skall delge klubbarna beträffande undervisning skall omfatta även redogörelser för sexual- och nykterhetsundervisningen, så att klubbarna bli i stånd att genomdiskutera frågorna och på basis därav kunna ingå till vederbörande myndigheter med krav om en bestämd plats på schemat för dessa ämnen. Nödvändigheten av särskilda läroböcker och särskild utbildning för lärarna i dessa ämnen bör härvid framhållas, för att ge möjligheter till en tillfredsställande lösning. I anslutning till motionen angående den sociala hjälpverksamheten inom klubbarna beslöts att frågan skall sändas ut till diskussion inom kvinnoklubbarna, vilka skola meddela förbundsstyrelsen i vilken omfattning de bedriva sådan verksamhet.

Motionen om sjukhusbeklädnaden för patienter resulterade i tillstyrkande av förbundsstyrelsens utlåtande att klubbar och distrikt energiskt propagera för ändamålsenligare sjukhuskläder, att genom uppvaktningar till landstingsgrupper, sjukhusstyrelser o. d. denna fråga föres fram.

Beträffande representation till kongressen beslöts en stadgeändring så att varje organisation har rätt att sända ett ombud för varje påbörjat hundratal i stället för ett ombud för varje påbörjat femtiotal.

Stadgarna rörande val av redaktör för Morgonbris och kassör för förbundet och Morgonbris förändrades i så måtto, att dessa skola anställas av förbundsstyrelsen samt att kassören ej skall tillhöra förbundsstyrelsen.

Klubbarnas anslutning till kongressfonden skall hädanefter vara obligatorisk med samma avgift som tidigare, 20 öre per medlem och år. Efter ett par erinringar av dechargeutskottet, följda av tillfredsställande förklaringar från förbundsstyrelsens sida, godkändes verksamhetsberättelsen, och på revisorernas förslag tillerkändes förbundsstyrelsen enhälligt full och tacksam ansvarsfrihet.

Vid utdelning av pris till de distrikt och klubbar, som kunnat uppvisa de bästa resultaten av senaste höstoffsiven, gingo distriktsprisen till Medelpads, Gävleborgs och Kalmar läns distrikt, klubbprisen till Frånö, Angermanlands distrikt, Alnö södra, Medelpads distrikt och två hederspris till Ljungaverk och Kubikenborg, båda i Medelpads distrikt.

Signe Wessman avsäger sig ordförandeskapet. Lönen för förbundsordföranden skall intill nästa kongress utgå med 3.600 kronor per år; för verkställande utskottets ledamöter bestämdes årsarvodet till 75 kr.

Sedan förutvarande ordföranden fru Signe Wessman på det bestämdaste av sagt sig återval på grund av ohälsa, under hänvisning till läkarutlåtande, skred kongressen till val av ny ordförande. Fru Disa Västberg utsågs härtill; närmast i röstetal kom Hulda Flood.

Till ledamöter i verkställande utskottet valdes Hulda Flood, Sonja Branting-Westerstahl, Ruth Gustafsson och Beda Jansson; suppleanter blevo Signe Höjer, Annie Wallentheim och Eva Wigforss.

Till den avgående ordföranden anslogs genom enhälligt beslut en årlig pension av 1.200 kronor.

Till förbundsstyrelse valdes Märta Öberg, Göteborg, Agnes Söderqvist, Västerås, Anna Wallin, Falun, Ebon Andersson, Malmö, Alida Ruuth, Boden, och Olga Andersson, Östersund, samt till förbundsstyrelsenssuppleanter Hildur Öhman, Halmstad, Elsa Johansson, Norrköping, Inez Vikström, Söderhamn, Ellen Svedberg, Eskilstuna, och Anna Aberg, Sandviken.

Revisorer blevo Vera Söderström, Gerda Bergstrand och Anna Larsson, samt revisorssuppleanter Margit Jansson, Anna Mårdh och Holmfrid Eriksson.

U P P R O P I N F Ö R V A L E T

Efter föredrag av partisekreterare Anders Nilsson om höstens riksdagsval antogs följande uttalande:

"Kongressen ställer en enträgen vädjan till alla förbundets medlem-

mar att i höstens valrörelse göra allt vad på dem ankommer för att trygga och om möjligt stärka socialdemokratins ställning i valet. Det gäller nu, inte minst för arbetarklassens kvinnor, att se till att den välfärdspolitik för de breda lagren, som vår socialdemokratiska regering så framgångsrikt bedrivit under den gångna valperioden, inte blir avbruten eller äventyras. Men det är inte tillräckligt med att fortsätta denna politik, den måste utbyggas och utvidgas, och just därför är det nödvändigt att det socialdemokratiska partiet återkommer förstärkt till nästa riksdagsperiod. Om detta skall lyckas är beroende på allas vår arbetsvilja och vårt intresse i valarbetet. Därför manar kongressen alla förbundets organisationer, alla våra enskilda medlemmar till aktivt deltagande i valkampanjen. Så många som möjligt ut i agitationen, till förfogande i agitationskommittéer och i turnéer! Alla måste vara verksamma och alla kunna vara det, ty även om det finns några som inte kunna komma med i det egentliga agitationsarbetet, så finns det så många tillfällen att genom personlig påverkan stimulera vänner och bekanta till valdeltagande. Vi måste sätta en ära i att bidra till att ingen arbetare eller arbetarkvinna stannar hemma på valdagen, utan att alla möta upp vid valurnorna för att trygga en socialdemokratisk valseger."

Högtidlig avslutning. Kongressens avslutning fick prägel av verklig högtidsstund, som säkerligen kommer att leva i minnena. Den nya förbundsordföranden, fru Disa Västberg, framförde förbundets tack till Signe Wessman, och erinrade om den första tidens svårigheter, under vilken Signe Wessman outtröttligt och pliktstroget stått på sin post. Att bedöma och följa våra pionjärens verksamhet är en historisk översikt av rörelsen, sade tal. Den hedersgåva i form av pension som kongressen beslutat är ett bevis för förbundets uppskattning. Som ett ytterligare tack för trogen tjänst överräckte tal. en jättebukett av vackra blommor.

Signe Wessman tog därpå till orda och skildrade något av förhållandena under genombrottsåren. Då hade man inte ens råd låta en bokbindare falska Morgonbris, den saken gjorde kamraterna på kvällarna i Signe Wessmans kök. Besvärligheternas övervinnande har dock inneburit segrar, till vilka alla kamraterna landet runt bidragit. För detta ville tal. framföra ett hjärtligt tack i trygg i förvissning att arbetet kommer att fortsättas av alla så långt krafterna tillåta. Det väsentligaste är dock att vi själva äro fyllda av en strävan att förverkliga de socialistiska idéerna. Den pension jag erhållit kommer att göra mina dagar ljusare. För denna erkänsla ber jag att få framföra ett innerligt tack, fortsatte fru Wessman. Jag vill också försöka att i fortsättningen deltaga i förbundets verksamhet.

Signe Wessman kom tidigt i kontakt med den politiska kvinnorörelsen, och den som förmedlade bekantskapen var Alma Norsell i Karlstad, som nu, vithårig och fårad, trädde fram och tackade för trofastheten mot rörelsen. Tal. tackade även kamraten Agda Östlund och lyckönskade den nya förbundsordföranden.

Disa Västberg överlämnade därpå blommor till Agda Östlund, som nu efter 28 års verksamhet i förbundet lämnar dess ledning. Den första kvinnan jag hörde i en talarstol var Agda Östlund, erinrade tal. Agda Östlund har också outtröttligt hjälpt oss yngre till rätta, man kan säga att hon varit allas vår moder. Vi ha också lärt oss att med beundran och respekt betrakta hennes gärning alltifrån den tid, då hon kämpade för rösträtten till riksdagen, vars första kvinnliga ledamot hon blev.

Agda Östlund uttryckte sin glädje över de många vänner hon fått inom förbundet, där hon ansåg sig vara endast ett ringa verktyg, en länk i den stora arbetskedjan, och tackade för det goda samarbetet med kamraterna från Ystad till Haparanda.

Marta Larsson och Annie Wallentheim blevo därpå föremål för en hjärtlig erkänsla för det tillskott de skänkt förbundet, för den friska och personliga ton de representerat, den oräddhet och den kraft de nedlagt i arbetet.

Disa Västberg tackade därefter för kongressens förtroende och poängterade förhoppningen om ett gott samarbete mellan äldre och yngre. Styrkan i vår rörelse finns hos alla de goda arbetsvilliga krafterna ute i bygderna, yttrade förbundets nya ordförande, som bad ombuden framföra förbundsstyrelsens hälsning ut till klubbarna i landet.

Den presiderande ordföranden, fru Elsa Johansson, tackade å landsortsombudens vägnar för både kongressen och för det mångåriga samarbetet med Signe Wessman. I hopp om en lyckosam utveckling för förbundet utbringades kraftiga leverop för detta. Kongressen avslöts med Internationalen.

Allas tack till Signe Wessman.

28 år i ledningen.

Hälsning till klubbarna landet.

MED SVERIGES FRAM- TID I SINA HÄNDER

REGERING OCH PARTIKONGRESS MÖTAS

Socialdemokratiska kvinnoförbundets nyvalda ordförande
DISA VÄSTBERG.

Vi hunno inte mer än nätt och jämnt avsluta kvinnokongressen förrän den socialdemokratiska partikongressen började. Den öppnades nämligen den 3 april.

Både under kongressen och efteråt har det vittnats att det var en mer än vanligt enig och gedigen kongress. Den var enig, men det var inte en enighet i slöhetens och likgiltighetens tecken, nej, här kände man att man hade framför sig en ansvarsfull och målmedveten representation, som för längesedan lämnat fraseologins skede bakom sig.

I sitt hälsningsanförande erinrade partiordföranden om att vårt parti tidigare trenne gånger burit regeringsansvaret, men att det var första gången en socialdemokratisk regering mötte partikongressen, och detta efter att ha suttit nästan hela kongressperioden.

Han gjorde därefter en översikt över regeringens arbete under perioden, och påpekade att samtidigt som hjälp bringats den ekonomiska krisens offer, så har även arbetslöshetspolitikens inriktning givit bestående resultat. Där om vittna vältaligt de 40.000 trevna stugor, som resa sig där förut endast funnits kåkar och ruckel, de 3.000 nya lantarbetarbostäderna, de mer än 3.000 nya arbetarsmåbruken, hundratals nya broar, hamnar och viadukter, skolhus och bostäder samt tiotusentals förbättringsföretag vid jordbruket och i skogarna, likaså även de 1.600 kilometer järnvägar, som under dessa år elektrifierats.

Hur detta regeringens välfärdsarbete värdesattes ute i bygderna fick man också under kongressens gång otaliga bevis för, i det ombuden vid flera tillfällen uttalade att regeringen genom dessa åtgärder byggt sig ett monument av bestående värde.

De danska, finska, norska, brittiska, tyska, österrikiska och belgiska broderpartierna hade sänt representanter,

varjämte våra kvinno- och ungdomsförbund, Landsorganisation och ABF voro representerade.

Kvinnoförbundets representanter voro vår nyvalde ordförande Disa Västberg och Agnes Söderquist.

Disa Västberg hälsade kongressen i följande tal:

"Partivänner!

Det är icke någon överdrift att säga att jag kommer nästan direkt från kvinnoförbundets kongress, av vilken jag mottagit det stora förtroendet att tacka för parti styrelsens inbjudan och framföra den socialdemokratiska kvinnorörelsens hälsning till partiet. Jag kan inte neka till att jag känner det som ett hedersamt och kärt uppdrag.

Men jag är också stolt över att som kvinna här inför partikongressen kunna vittna, att vårt lilla förbund gått raskt framåt och har vind i seglen. Under senaste kongressperioden har antalet medlemmar ökat med 110 procent, antalet klubbar ökat med ett par hundra, Morgonbris' upplaga ungefär fördubblats och studiearbetet starkt stegrats.

Det går en frisk morgonbris av arbetsvilja, framtidstro och solskenshåg genom kvinnornas vaknande led. Ett vittnesbörd därom var även vår ståtliga kongress. De gamla pionjäreernas mogna erfarenhet och de yngres klara toner gav liv och färg åt debatterna. Kongressen representerade ett andligt tillskott till partiet som bör tillvaratagas i det gemensamma arbetet. Partiet måste tro på kvinnorna liksom kvinnorna tro på partiet. Och vi får inte slå oss till ro. Ty vi måste få kvinnorna med oss i vårt arbete om vi inte ska riskera att en dag få dem mot oss i kampen.

Och ännu har vi ofantligt mycket att uträtta. För att få en riktig bakgrund vill jag nämna ett par siffror. Det är knappast mer än 60 kvinnor per 100 som deltar i

SOM ETT AV DE VIKTIGASTE BESLUTEN vid partikongressen noteras, att partiet, vilket nu fått sin gamla hävdvunna partibeteckning lagligt inregistrerad, beslöt förhindra allt annekterande av partibeteckningen.

valen, och det är mest våra egna kvinnor som vägrar att rösta. Till partiet är endast 50.000 kvinnor anslutna, varav blott 18.000 i vårt förbund, och partiet har över 1.000 arbetarkommuner utan kvinnligt inslag. För att göra bilden ännu mera pregnant kan erinras, att av en miljon yrkesarbetande kvinnor endast 10 procent är med i Landsorganiastionen. Nog måste ni väl alla medge att vi har en jätteuppgift framför oss om vi vill väcka, upplysa och fostra alla dessa kvinnor till förståelse och aktivitet för vår idé. Tror ni uppgiften kan lösas utan kvinnornas egen medverkan i arbetet? Min fasta tro är att arbetet går lättare om alla goda krafter samarbetar, då uppgiften är gemensam för oss alla. Detta fick även sitt klara uttryck i deklARATIONERNA från partiets, landsorganisationens och ungdomsförbundets representanter på vår kongress. Alla dessa löften om solidaritet och förståelse fyller oss med tillförsikt och förtröstan att vi ska segra.

Vi kvinnor i partiet ämnar inte heller försumma att inkassera dessa löften. Kvinnoförbundet behöver både moraliskt och ekonomiskt stöd för sin verksamhet. Men vi kan inte känna oss som ödmjuka tiggare som tacka för ett litet bidrag, utan vi vill känna oss i vår goda rätt till all den hjälp som kan lämnas, då resultatet av vårt arbete kommer partiet och rörelsen till

godo. Partiets kvinnor kommer från samma hem som partiets män och partiets ungdom, och alla är lika oumbärliga i det gemensamma nybyggnadsarbetet för att skapa ett samhälle som ger trygghet och trivsel åt alla. Det måste bli hel och full förståelse mellan äldre och yngre, mellan kvinnor och män inom vår rörelse. Särskilt krävs det på många håll en annan mentalitet mot kvinnorna om de ska känna sig hemma i sitt eget parti och kunna utveckla sina krafter till gemensamt bästa. Lika litet som man kan skapa ett hem och bilda familj utan kvinnan så kan man lösa samhällets alla problem utan kvinnan.

När jag står här som representant för arbetets kvinnor ser jag dem alla för min inre syn och hör deras kör av röster. Jag ser dem i arbete i bortglömda skogsbyar och vid idoga bruk. Jag följer deras strävsamma liv i hem och fabrik, och det kommer över mig en önskan att kunna fånga och samla deras sökande längtan efter ljus och lycka i en mäktig maning: att vi gemensamt skall kunna skänka dem alla socialismens tro på det nya samhället och ena alla positiva viljor till tålmodig, målmedveten, insiktsfull kamp för att skapa fred, trygghet och rättvisa i världen."

Kongressens förhandlingar ha tidigare ganska utförligt refererats i partitidningarna, varför ett återgivande av beslut och resolutioner torde vara ganska överflödigt. Allt detta känner Morgonbris läsare redan till.

Den som varit i tillfälle bevista några partikongresser, och läst protokoll från längre tillbaka i tiden hållna kongresser, märker hur förståelsen för kvinnornas deltagande i det politiska arbetet säkert men sakta — o så sakta — växer sig fram. Likställighet — kan man tala om det på en kongress med 350 ombud, varav 14, säger och skriver fjorton, äro kvinnliga? Förutom dessa fjorton kvinnliga ombud hade vi dessutom partistyrelsens enda kvinnliga ledamot, Olivia Nordgren. Alltså summa summarum femton kvinnliga röstberättigade deltagare i kongressen.

Få vi inte be om litet raskare takt manne? Nog hade man hoppats att det skulle bli möjligt få upp vår Disa som första eller andra namn på suppleantlistan till partistyrelsens v. u., men vi fick henne som fjärde.

Vid kongressens avslutning framhöll dock partiordföranden att man vid en kommande kongress måste ta under övervägande att ge både kvinno- och ungdomsförbunden möjlighet att bli representerade i partistyrelsen. Man får också hoppas att partivännerna ute i bygderna i fortsättningen följer den maning som partiordföranden uttalade vid kvinnokongressens öppnande, nämligen att bereda kvinnorna större representation både i riksdag och i kommunala institutioner.

Förstode de olika partiinstanserna att ta till vara den kvinnliga arbetskraften skulle partiets slagkraft stärkas avsevärt.

Alla goda krafter måste ges möjligheter att medverka, ty det är som en talare under kongressen påpekade, att det har inte betydelse endast för vårt eget land, svensk politik står i våra dagar som föredöme för statsmän i andra länder.

Hulda FLOOD

Landsorganisationens skriftserie

1. *Vår fackliga kamp 1914—1919* av ombudsman Per Bergman 0:50
2. *Moskvateserna och fackföreningsrörelsen.* Diskussion mellan red. S. Hansson och ombudsman Emil Andersson 0:50
3. *Synpunkter i fackföreningsfrågan* av ombudsman Per Bergman 0:35
- 4—8. UTSÅLDA.
9. *Den svenska fackföreningsrörelsen* av red. S. Hansson. Häft. 3:75, inb. 5:25
- 10—11. UTSÅLDA.
12. *Den belgiska fackföreningsrörelsen* av C. Mertens 0:50
13. *Moderna principer för social lagstiftning* av S. Backlund .... 3:—
14. *Fackföreningsrörelsen i Storbritannien* av sekr. hos den engelska fackföreningsrörelsens generalråd W. M. Citrine ..... 1:—
15. *Studieplan i fackföreningskunskap.* Godkänd av Arbetarnas Bildningsförbund. Utarb. av Sigfrid Hansson 0:75
16. *Fackföreningsinternationalen av Joh. Sassenbach* ..... 1:—
17. *Fackföreningsrörelsen i Sverige* av red. Sigfrid Hansson 0:50
18. *Den tyska fackföreningsrörelsen* av Richard Seidel och Bernhard Göring ..... 1:—
19. *Löner, arbetstid och arbetslöshet* av Axel Uhlén 2:25
20. *Den ryska fackföreningsrörelsen* av Ivar Vennerström ..... 1:—
21. *Sovjet-Rysslands internationella fackföreningspolitik* av Paul Olberg ..... 1:—
22. UTSÅLDA.
23. *Facklig enhet* av R. Casparsson 0:75
24. *Arbetarna och rationaliseringen* av Sigfrid Hansson 0:75
25. *Den österrikiska fackföreningsrörelsen* av Eduard Straas 0:50
26. *Högerhetsen mot fackföreningsrörelsen* av Ragnar Casparsson 0:50
27. *Den sörmländska statarklassen* ..... 1:—
28. *Carl Marx och fackföreningarna* av Rickard Lindström 0:50
29. *Statistik* av Al Vanner ..... 1:—
30. *Lantarbetarrörelsen* av Alfred Kämpe ..... 1:—
31. *Svenskt fackföreningsliv* av S. Hansson 1:50
32. *Social psykologi* av A. Ahlberg ..... 3:—
33. *Den schweiziska fackföreningsrörelsen* av M. Meister ..... 1:—
34. *Fackföreningsrörelsen i Frankrike* av Léon Jouhaux 0:75
35. *Arbetslöshetsförsäkringen* 0:50
36. *Tredje mans rätt* av Sigfrid Hansson 0:50
37. *Landsorganisationen och tredje mans rätt* 0:75
38. *Nazismen och fackföreningsrörelsen* av en tysk fackföreningsman 0:75
39. *Kommunistiska stödorganisationer* av Ragnar Casparsson 0:50
40. *Lag om arbetsavtal* av Sigfrid Hansson 0:50
41. *N. F:s uppgifter* av Sven Backlund 0:35

Rekvistion hos TIDENS FÖRLAG, Stockholm.

Landsorganisationens Veckotidskrift Fackföreningsrörelsen.

Redaktör: SIGFRID HANSSON. Per helår kr. 6:15.
Prenumeration genom posten.

GEORGE SAND
sådan vår tid framställt henne i Chopinfilmen »Avskedsvalsen».

VAR OCH EN AV OSS SKULLE KUNNABLI EN KULTURBÄRERSKA

”Inför det kvinnliga släktets möjligheter till en grandios utveckling håller nu kvinnan åter på att störtas tillbaka till köket. Vid en dylik tillbakagång inom så många områden kan kvinnan, åter tafatt och okunnig, ta miste på vägen till frihet och falla tillbaka i hopplös likgiltighet. Därför kan det vara nyttigt att peka på ett kvinnoöde, som visar att det inte finns någon varaktig tillbakagång och att den tid, vi leva i, blott är ett litet klippskär, mot vilket vågorna bryter sig.”

En fyndig filmman kom för en tid sedan på den lyckade idén att inför en blaserad storstadspublik veva en bekant film baklänges. Tekniken tillät också det makabra skämtet att låta ett stycke konstgjort liv utspela sig i bakvänd ordning. Ibland kan det nästan förefalla som om någon slags högre filmman tillät sig det ännu makabrare skämtet att veva det verkliga livet tillbaka. Wotans fantastiska lära hör inte längre hemma bara i pojkårens sagoböcker utan i vårt, den trådlösa telegrafiens och flygmaskinernas vardagsliv. I det hotande gaskrigets tidsålder har plötsligt en försvunnen rövarromantiks idévärld upphöjts till mäns ideal; inför det kvinnliga släktets möjligheter till en grandios utveckling mot ökad självständighet, håller kvinnan åter på att stötas tillbaka till köket. Vid en dylik tillbakagång inom så många områden kan kvinnan, åter tafatt och okunnig ta miste på vägen till friheten och falla tillbaka i hopplös likgiltighet. Därför kan det vara nyttigt att peka på ett kvinnoöde, som visar att det inte finns någon varaktig tillbakagång och att i utvecklingens mäktiga ström är den olyckliga tid, i vilken vi nu leva, blott ett litet klippigt skär, mot vilket vågorna bryter sig.

På det franska godset Nohant bodde en ung flicka. Vacker och välväxt, livlig och klok. Dotter till en adlig officer och en glad och temperamentsfull parisisk dansös. När fadern dödats vid ett fall från hästryggen, och modern med sina kärlekshistorier och penningaffärer inte kunde ta hand om det sprittande livliga barnet, tog farmodern sig an henne. *Aurore Dudevant* är flickans namn och hon föddes år 1800. Hon lärde sig allt lekande lätt, hon rasade som en pojke, hon red och slogs och hade dessutom en verklig törst efter kunskaper. Sedan följde klostertiden, den oundvikliga avslutningen på den tidens adliga uppfostran för flickor. *Aurore* smakade på den religiösa innerligheten och den världsfrånvända gudsdyrkan. Därpå återvänder hon till det farmoderliga slottet.

Hur var den tidens kvinnor? Kunde de stimulera och vara förebilder för denna ovanliga flicka? Där de trippade omkring i vida kjolar, ännu inte indragna i produktionen eller fattade av tidens rytm var de ”lägre” ståndens kvinnor beklagansvärda varelser, och de förmögna var små lyxdjur, förpackade i rysch, volanger och stålträdsställningar.

Aurore fann inte heller genast vägen till det verkliga livet. Genom påtryckningar gifter hon sig med den adlige grannen, en klotrund, medelmåttigt begåvad lantjunkare. Äktenskapet tillfredsställer henne knappast. Vid sin lilla sons säng börjar *Aurore* berätta sagor. Det var det första utloppet för hennes yppiga fantasi. Plötsligt sitter den unga modern vid sitt lek-saksaktigt spinkiga skrivbord och skriver ned sina brokiga berättelser. Hon berusas av klangen i sina ord, hennes ögon kan inte se sig mätta på de svarta raderna på det vita papperet. Det blir en extas, som hon sedan aldrig mer kan skaka av sig. En människa har funnit sig själv.

Småningom börjar den unga adelsfrun revoltera mot den lugna tomheten i sitt liv. Ännu vet hon inte riktigt, vad det är som hon vill. En dunkel längtan efter frihet visar henne vägen: hon skall resa bort. Hon kommer till Pyreneerna — det blir en upplevelse utan like. I det åttonde året av sitt äktenskap förmår hon maken att gå in på skilsmässa. *Aurore* reser med ett mycket blygsamt månatligt underhåll. Äntligen är hon fri och ensam. Äntligen är hon i Paris. Hur skall hon nu kunna förtjäna sitt uppehälle? Med pro-

fetisk visshet trycker hon pennskafvet mot sitt bröst, som om det vore en klenod. Parisarna skall få se. Och de såg. Vad som för andra nybörjare lyckas först efter en människo-ålder i den anspråksfulla storstaden, det når hon efter två år. Hon kommer på modet, förlagen hämtar manuskripten innan de hunnit torka på hennes skrivbord. Gestalterna i hennes romaner blir till levande människor, om vilka hela landet talar. Med en oerhörd intensitet hänger sig denna kvinna åt sin inre kallelse, hon fyller hela sitt liv till randen med arbete och kärlek. 150 band skönlitteratur av olika slag har flutit ur hennes outröttliga penna.

Tillsammans med en vän, Jules Sandeau, en besläktad ung författare skriver hon sin första roman: "Rose et Blanche." Men den vackra frun vill inte bara bli berömd, hon vill också bli älskad. Och när hennes pengar inte räcker till vackra kläder — parisarna är bortskämda människor — så kläder hon sig beslutsamt i manlig dräkt. Det beror mindre på någon slags perversitet än på ett klart beräknande förstånd. Och som sin ungdomsväns käresta blir hon — den berömda skriftställaren George Sand. Med detta av avund, hat och beundran omstridda visitkort träder Aurore Dudevant in i sitt fosterlands kulturhistoria. Ingen människa bekymrar sig om hennes verkliga namn. Hennes författarpseudonym har trängt ut dopnamnet.

Det som George Sand har skrivit, har sina rötter i hennes egen tid. Stil och handling har blivit främmande för oss. Vi känner inte en gång till namnen på hennes verk, och dock har hennes eget namn förblivit levande. Hur kommer det sig att en författarinna, vars verk är glömda ändock inte räknas till de döda?

Vi förstår det genast, när vi läser hennes brev, alltså det personligaste hon skrivit. Hon återger här sitt liv, detta färgrika, arbetsamma liv. I hennes brev lär vi känna henne som en kvinna, som då — för hundra år sedan — hade mod att leva sitt liv efter sitt eget samvete och inte efter vedertaget bruk, trots att hon möttes av avsiktliga missförstånd, ämnade att såra. Hon var kamrat med sin tids största män och stod i livligt tankeutbyte med Balzac, den odödliga romanförfattaren, med Liszt, den eldige musikern, med Delacroix, den dystre målaren, med Flaubert, språkets fanatiska mästare. Hon var den passionerade väninnan till två yngre män, Alfred Musset, Frankrikes genialaste lyriker och Friedrich Chopin, musikens bortskämda underbarn, vilkens liv tvinsoten så snart ändade. Hon var en kvinna, som inte ville bli andligt förkrympt i en stel och rätlinigt utstakad tillvaro, utan som med ett verkligt liv menade arbete, kärlek, lidande, vänskap. Hon måste kämpa för sin frihet mot en värld av hyckleri — som om hon levde i dag. Hon måste strida för sin rätt att arbeta, mot en värld full av avund — som om hon levde i dag. Hon ville hjälpa de rättslösa mot de härskande — som om hon levde i dag.

George Sands sista "olyckliga kärlek" blev 1848 års revolution. Med hela sitt oförsvagade temperament störtar hon sig in i händelsernas virvel — en kvinna av hennes tid och härkomst! Hon skriver offentliga upprop, hon beträder tribunnerna, hon fordrar lika politisk rätt för båda könen i Frankrike, som ännu inte har uppfyllt hennes fordringar. Hon hamrar in republikanska tänkesätt i ännu tveksamma hjärnor.

Men den modiga kvinnan upplever den ena besvikelsen efter

den andra. "Man riskerar här att bli bragt om livet vid varje vägkorsning av någon bonde, som tror att man vill honom illa, eftersom godsägaren eller kyrkoherden har "förklarat" saken så för honom..." Så skriver hon 1848. Kunde hon inte med samma rätt ha skrivit samma ord 1935?

Det var alltså George Sand. Med en kulturstafett i handen löpte hon in i målet när hennes tids kvinnor inte en gång hade börjat visa sig på löparbanan. Om en sak råder intet tvivel. Nämligen att inte var och en av oss kan nå upp till hennes geniala andliga gåvor. Men var och en av oss skulle kunna bli en kulturbärerska för en livsuppfattning, som belackare och avundsmän till trots åter för utvecklingens och kvinnorörelsens fana ett stycke framåt.

M. P.

Ur filmen »Avskedsvalsen».

»Med en kulturstafett i handen löpte hon in i målet när hennes tids kvinnor inte en gång hade börjat visa sig på löparbanan.»

SOMMARMORGON

Och när jag gick längs stranden
där drömmarnas böljor bleka
välvde sig, klingande, klingande
brustna i skärvor mot hala stenar,
såg jag, Fé, hur du reste dig,
såg hur du andades djupare,
skymtade svagt din molnbleka kropp
där naken och daggfrisk du steg...

Sakta, sakta, lyfter du handen...

Fé bland molnen, hur dröjande skön
du väcker din älskling till liv!
Hur tvekande sakta du lyfter din hand,
lyfter en flik av hans himmel...

Fé bland de ljusnande molnen, jag ser
hur rodnande stolt du höjer
ditt trollspö, ditt finger: Jag vill!
Och strax är de tusende tömmarna spända
från handen till böljornas ryggar...

Nu mörknade havet av grönskande ljus
och oroligt glittrande satte sig åter
det tallösa spannet i språng...

Sakta, sakta lyfter du handen,
lyfter en flik av himlen...

Kämpande redan i stiltjen
stod strandens tallar...

Nyss väckte du någon
som bor där i alarnas krona...
Nu väcker du skogen...

Se, törnrosbusken jag såg i drömmen
har nyss slagit ut...

Sakta, sakta lyfter du handen,
lyfter en flik av himlen...

Sjöhästar, glashästar, spring, spring
i skärvor mot stenarna spann efter spann,
klingande, klingande spröda!
Stegra er, vrenskas i selen!
Sträck era halsar, genomskimrade grönt:
Tung rullar vagnen upp över havets krön,
dånande tung av guld: Det är solen!

Sjöhästar, glashästar, spring, spring
i skärvor mot stenarna spann efter spann,
klingande, klingande hårda!
Stegra er, gnägga i vinden!
Skaka de fradgande manarna! Hör
hur vilddjuret ryter av ljus bland molnen,
befriat ur nattens bur...

Och vinden, vinden är här!
Vinden är det som ropar på havet,
vindens pipa som spelar,
vinden som slungar de seglande tärnorna,
vinden som dansar med buskarna,
vinden som dansar med allt...

Kvickt kilar ödlan undan,
bin och humlor färdas förbi...
Genom en skälvande spindelväv
kommer mig solen till mötes:
oroligt glittrande dagens jakt
har börjat.

Gunnar EKELÖF

Ljusa och luftiga är Stockholms stads nya villasamhällen, inbäddade mellan skog och vatten, men en femtedel av stadens familjer har inte råd att bo ens i de minsta småstugetyperna. Och skulle de hux flux kunna beredas tillfälle därtill, så kanske en bostadskris med svåröverskådliga följder börjar, befarar författaren till nedanstående artikel, med tanke på de bakgårdshus och ruckel, som då skulle utrymmas.

SMÅSTUGORNA LÖSA STÄDERNAS BOSTADSPROBLEM

MEN DEN OKONTROLLERADE EGNAHEMSBEBYGGELSEN I UTKANTERNA SJUNKER OFTA NER TILL RENA SLUMOMRÅDEN

Man behöver knappast diskutera den saken, att det friliggande enfamiljshuset är den ur hygienisk och allmänt mänsklig synpunkt bästa bostadsformen, förutsatt att avståndet till grannarnas bostäder är så pass stort, att friliggandet blir mer än en illusion. Ur vissa synpunkter har den dock sina stora nackdelar, vilka alla bottna i det faktum, att en samhällsbildning, som dock är en organisationsform, vars mening är att dra nytta av befolkningens koncentrerings, inte utan självmotsägelse kan spridas över så stor areal som helst. Framtidsbilder med hela landet uppdelat i tomter, där var och en har sin egen stuga, äro väl numera försvunna ur socialistiska skrifter, men man behöver ej därför övergå till några utopier om en fullständigt kollektiverad framtid med städerna som stora bikupor.

Vi behöva endast konstatera, att egna hemmet i sin typiska mening är en önskvärd och i vissa fall nödvändig bostadsform inom våra samhällen, speciellt med tanke på de växande, och därefter övergå till den fråga som här närmast intresserar oss: Kan egnahems-systemet lösa samhällenas bostadsfråga?

Det var nu ganska längesen idealistiska och delvis också framsynta människor började agitera för hemmet på landet eller åtminstone strax utanför stadens stenöken som den rätta bostaden. Det var en företeelse som hängde samman med den allmänna reaktionen mot 1800-talsindustrialismens samhällen. Efter en period bland diktare och konstnärer (Karl-Erik Forsslund, Carl Larsson) resulterade saken i att

ett antal välsituerade personer bildade villasamhällen utanför städerna (typen Djursholm). Så småningom, allt eftersom arbetarna lyckades pressa upp sin lönenivå, blevo sådana samhällen i förenklad utstyrelse möjliga att bebo för ganska stora samhällslager. Men — för de sämst bemedlade och mest behövande fanns fortfarande ingen möjlighet att skaffa sig egna hem.

Det finns det fortfarande inte — trots livlig kommunal tomtförsäljning och bostadssubvention på många håll — och trots småstugesystemet. Detta påstående kanske synes överraskande för många, som känt sig tilltalad av tanken att "småfolkets" bostadsfråga skulle lösas med småstugor enligt ungefär Stockholms stads system. Detta system är ett exempel på, hur långt man kan komma i förbilligande genom stark rationalisering, god organisation och lyckligt ordnande av kreditgivningen. Det är möjligt att man kan komma ytterligare ett stycke, — mycket kan det dock inte bli; man må betänka att genom systemet "var och en sin egen byggare" det på sätt och vis är underbetald arbetskraft som användes. En statistisk överslagsberäkning (se tidskriften Byggmästaren 1933 nr 15) ger vid handen, att 30—40 000 familjer i Stockholm ej ha råd att bo i stadens småstugor. Det är en ganska avsevärd del av Stockholms befolkning, nog en femtedel. För dem kan således inte det friliggande enfamiljshuset lösa bostadsfrågan.

Men kan då genom andra byggnadssätt bostäder skaffas med billigare årshyra? Teoretiskt går det förträffligt, men i

verkligheten klickar det. Närmast till hands ligger det att tänka på "hopbyggda småstugor" d. v. s. radhus. Givetvis borde de bli billigare både i byggande och drift. Men när både byggherren (kommunerna) och de tilltänkta bebyggarna sakna förtroende för formen så finns ej förutsättning för att lägga upp radhusbyggande i stor skala, och det är först vid byggande i stor skala som rationalisering och organisation skulle visa sina resultat. Vidare måste betänkas, att själv-byggeri-system som vid småstugorna här är svårare att genomföra, och detta system ger ju ett företag ekonomiska fördelar, om det också ur allmän samhällsekonomisk synpunkt knappast ger någon vinst. Slutligen bli radhus-systemets största fördelar, ifråga om markutnyttjande, trafik, gator och ledningar, osynliga i kalkylen, då dessa kostnader ej endast betalas av företagets bebyggare.

Vi se till sist på våningshusen, hyreshusen, högre eller lägre. Hur ställer det sig där med frågan att ge fullvärdiga bostäder åt dem som ej ha råd att bo i friliggande hus. Trots högre markkostnader borde de kunna ge väsentligt lägre hyror, och med modern stadsplaneutformning nästan samma hygieniska och sociala fördelar. Därtill kommer att för arbetaren med hans osäkra existens denna bostadsform är tryggare, ty ägandet av en villa blir honom ofta en black om foten. (Jag hänvisar till motsvarande påpekanden i artikeln om landsbygdens bostäder i Morgonbris' augustinumner 1934.) Men hur blir det med detta billiga bostadsbyggande? Att billigare hyror kan åstadkommas, åtminstone när ett stort företag bygger i icke allt för stor utsträckning, har Konsum visat med sina nya hus på Kvarnholmen. Men om man skulle, vilket synes rationellt, bygga sådana billiga och moderna lägenheter för alla de 40.000 familjer, som ej enligt vad förut sagts kunna bo i småstugor, och först sedermera lägga an på småstugorna? Stopp, — det går inte. Ty då skulle en massa mörka våningar, bakgårdshus och ruckel inom staden utrymmas, fastighetsägare ruineras och bostadskris med svåröverskådliga följder börja. Det är klart att ett sådant självmordsförsök ger sig inte kapitalet in på. Men villastäderna och småstugorna kunna aldrig bli sådana allvarliga konkurrenter på fastighetsspekulationsmarknaden, det förbjuder bara den enorma utsträckning och de enorma trafikproblem, som staden skulle få, om man tänkte sig t. ex. småstugorna som lösning av bostadsfrågan.

Detta exempel från Stockholm ger samma resultat som alla överläggningar i bostadsfrågan ge: med nuvarande samhällssystem kan den inte lösas.

Men är det därför anledning att sitta stilla och vänta på att förändrade maktförhållanden ge möjligheter att snabbt lösa frågan? Nej tvärtom. Ju bättre och modernare bestånd av speciellt småbostäder det finns, desto lättare går en rättvisare fördelning av bostadsförrådet en gång att genomföra, och desto större utsikter finns det att städernas inre kompakta kvarter skola kunna upprensas. Dessutom är det inte alldeles omöjligt att även under kapitalistisk regim en genom politiska påtryckningar åstadkommen s. k. överproduktion av små bostäder skulle kunna framkalla en kris, som åtminstone för en tid löser bostadsfrågan.

Men vi ha ingen anledning att sätta våra fordringar på "småbostaden" för lågt. Speciellt omkring städerna på landskommunernas mark uppstå ofta egnahemssamhällen med relativt okontrollerad bebyggelse, som trots all sol och luft lätt sjunka till rena slumområden. Arbetaren-villaägaren har här

ingen anledning att betrakta offentlig kontroll som ingrepp i den personliga friheten, utan istället i det gemensamma intresset påfordra sådan. För den, som i dylika samhällen själv bygger sitt hus ligger det också nära till hands att förenkla kvaliteten för att förbilliga det hela — med risk för egen och annans hälsa. Ty en bostad för arbetande människor är inte detsamma som en sport- eller kolonistuga.

Slutligen vill jag i detta sammanhang peka på ännu en sak: Den klassmedvetna arbetaren bör försöka sätta sig in i de problem, som sammanhånga med det nuvarande finansieringssystemet för bostadsbyggandet. Ty det händer alltför ofta att samvetslösa tomtjobbare och monteringshusbolag locka arbetare med förespeglingar om ett eget hem på ytterst billiga villkor, kanske blott med eget arbete som insats. När han sedan ej kan infria en mängd oberäknade förpliktelser, som han ej blivit direkt underrättad om, blir han kanske ställd på bar backe och alla hans ansträngningar ha varit förgäves. Sådana företag böra offentligen brännmärkas, men man bör också själv kunna se upp med dem. Särskilt i samhällen med liten offentlig kontroll frodas på detta område många företeelser, som höra till kapitalismens fulaste utväxter.

G. ROLLIN

S A M V E T S K V A L

Det är något, som ej ger mig ro,
som tynger och pinar mig.

Jag vill glömma det,
men jag kan det ej. —

Det stod en huttrande man vid min dörr
och tiggde
och jag sa: "Nej!"

Till min granne, en pamp uti stan,
jag nämnde helt apropå
om det samvetskval,
som jag bar uppå.
Och han, ja han sträckte på sig och log
och pöste,
och talte så:

"Det är lögn deras joller om nöd.
Till krog och till ölkafé
strax rullar var slant,
det är lätt att se
och jag, jag är stolt att räkna mig till
de kloka,
som aldrig ge."

Jag försökte på nytt att bli glad,
men tro nu ej att det gick.
Ty ständigt jag såg,
för min inre blick,
en bild av en man, som stod vid min dörr
och tiggde,
och intet fick.

Gerd Rikard.

I HOLLAND, DET MORALISKA LANDET

PÅ VANDRINGEN TILL VÅRA KVINNLIGA PARTIKAMRATERS ARBETSFÄLT I SKILDA LÄNDER, HA VI NU HUNNIT TILL HOLLAND, VARS SOCIALISTISKA KVINNORÖRELSE FÖR EN HÄRD KAMP MOT FÖRDOMAR OCH ORÄTTVISOR, MEN FÅR FINNA SIG I ATT HÅLLA GOD MIN, NÄR DET GÄLLER RELIGION OCH MORAL

Den socialistiska kvinnorörelsen har i alla länder sin egen historia, inte sällan mycket olika partiets, om den också är intimt förbunden med denna. Överallt kommer småningom det fullständiga erkännandet som en likaberättigad faktor i det politiska livet.

Detta får en särskild betydelse beträffande det holländska socialistiska kvinnoarbetet. Ty här som kanske i intet annat land har den socialistiska kvinnan måst kämpa länge och hårt för att vinna erkännande inom partiet.

Den socialistiska kvinnoöreningen kom till stånd år 1905. Vid samma tid utkom också tidningen "Arbetarkvinnan". Dess redaktör blev och är fortfarande fru Potuis. Öreningen förde en fullkomligt självständig tillvaro; den hade inte någon som helst förbindelse med det socialdemokratiska partiet. Ja, än mer, de tongivande kretsarna inom partiet ställde sig avvisande mot den, de fruktade inflytande från borgerliga rösträttskvinnor. Man var också av den meningen att en särskild kvinnoorganisation inte behövdes och att organiserandet av arbetarkvinnorna kunde ske inom partiets ram och med hjälp av dess propagandaorgan.

I verkligheten stod den socialistiska kvinnorörelsen ingalunda under inflytande av den borgerliga; den var redan från början klart socialistisk. Den biträdde naturligtvis kravet på det politiska likaberättigandet för kvinnorna, men det gjorde ju också partiet. Inte heller i frågan om den kvinnliga valbarheten fanns någon skiljaktighet.

Kampen för erkännande varade till 1914. Men helt vunnit blev spelet ändå inte då. Det gällde och gäller fortfarande att

Glada holländskor på kvinnomöte.

genomsyra de stora massorna av partikamrater med förståelsen för kvinnans rätt att delta i det politiska livet och betydelsen härav.

Holländaren är konservativ och fasthåller starkt vid traditionen. Kvinnan hör enligt denna till hemmet; köket och barnen är hennes naturliga intressesfär. Sålunda kan man än i dag få uppleva hur mannen, partikamraten eller fackföreningsmedlemmen håller sin hustru borta från de politiska och fackliga intressena och inte gärna ser att hon tar aktiv del i det politiska arbetet. Men här föregå framförallt partiledarna med gott exempel och deras inställning till den socialistiska kvinnan bidrager till att dessa gamla fördomar snabbt komma att övervinnas.

Världskrisen gav även den holländska kvinnan nya svårigheter. Från regeringshåll kommer förslag, som skulle beröva

Italien, Spanien och Frankrike — utövar andligt och moraliskt tryck på befolkningen, utan också den kalvinska. Arbetarna är organiserade med hänsyn till bekännelsen. Bostadsföreningarna är uppdelade efter konfessionen o. s. v. Man får inte något riktigt grepp om det politiska livet i Holland om man lämnar dessa förhållanden ur sikte. Det är av den anledningen som de socialistiska kvinnorna inte för någon agitation mot kyrkan. Där prästens inflytande från predikstolen är särskilt starkt i hemmen, som t. ex. i söder, där har kvinnorörelsen endast helt få medlemmar. Agitationsformerna är de vanliga. Särskilda kvinnoavdelningar finns. Dessa söker sprida politisk upplysning bland arbetarkvinnorna. Det starkaste argumentet för de socialistiska kvinnornas egen agitation i Holland är som på andra ställen att endast kvinnor kan komma i verklig kontakt med andra kvinnor och påverka dem. Motståndet mot en särskild kvinnoorganisation har emellertid inte upphört trots

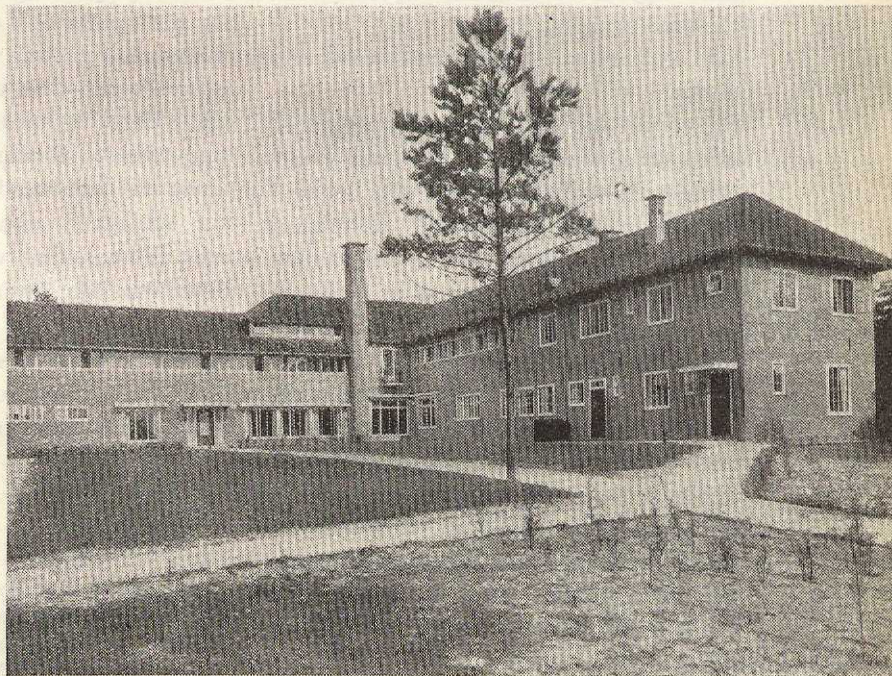

Kamrat de Vries-Bruin, lärarinna och läkare, är en av kvinno- rörelsens förgrundsfigurer och ledamot av holländska riksdagen.

de gifta kvinnorna deras rätt till arbete. Man försöker också att tränga de ogifta kvinnorna ut ur fabrikena. Fackföreningsrörelsen ger i sina tidningar uttryck för sådana synpunkter.

Hollands socialdemokratiska parti tiger i dessa strider. Dess kvinnoorganisation intar emellertid en klart avvisande ställning mot kvinnoarbetets vedersakare. Den försvarar kvinnans rätt till arbete såväl utifrån ekonomiska synpunkter som från kravet på likaberättigande, frihet och oberoende. Den socialistiska kvinnoorganisationen i Holland förfogar för tillfället över 200 lokalavdelningar med 12.335 medlemmar. En av de största svårigheterna i agitationen erbjuder den holländska kvinnans förhållande till kyrkan. För skandinaviska begrepp är det knappast fattbart. Inte endast den katolska kyrkan — som i de romanska länderna

I hemmet vid Utrecht ordnas varje sommar kortare och längre kurser, som är oerhört populära bland de holländska arbetarkvinnorna.

partiets erkännande; ja i Rotterdam, Hollands näst största stad, med utpräglad arbetarbefolkning finns det inga kvinnoorganisationer alls av socialistisk art; såväl de manliga som de kvinnliga partimedlemmarna är motståndare därtill. Agitationen bland kvinnorna genom populära broschyrer har stor framgång. År 1934 såldes av fem broschyrer 112.000 exemplar. Kvinnotidningen "Arbetarkvinnan" utgick för kort tid sedan i 54.000 exemplar i månaden, nu har den gått ner till 31.000. Fackföreningarna hade nämligen i flera fall förbundet sig till kollektivabonnemang. Men industriarbetarförbundet har nu löst detta avtal. Redaktör Potuis klagar inte; hon är nämligen av den åsikten att tidningarna förut ändå blev liggande på fackföreningsexpeditionerna och att det i så fall är bättre med en mindre upplaga, som man vet verkligen blir eftersökt och läst.

L. R.

MORGONBRIS LÄSARE DISKUTERA

ARBETARENS SJÄL I TONER

En kulen höstdag för några år sedan stod jag på däck av en Volgaångare — berättade helt nyligen en dansk partivän — och betraktade de skaror av ryska bönder, som under larm och buller manövrerade sina berg av bylten ut i skeppets förstäv. Ett virrvarr av paltor, skrikande barn och kommanderande matrosor. Däcket formligen flöt av äppelrester och apelsinskal. Stanken av svettiga kroppar låg som en tung slöja över ångaren. Regnet silade ner över den grå och tröstlösa floden. Ingen stämning, ingen glädje. Blott fattigdom och gnabb och skällsord. De som kunde sökte på olika sätt skydd för ovädret, under det de övriga satte sig till ro med sina bylten mitt i regnskurarna.

Ett kulturlöst proletariat! var min tanke.

Fram på dagen höll regnet upp och solen började då och då titta fram. Bönderna började röra på sig, det blev liv i paltorna och en del människor sågo rent av glada ut. En yngre man stämde plötsligt upp en sång och som genom en tyst överenskommelse blev solosången avlöst av en kör av röster. Alla sjöngo de. Och vilken sång sedan! Om också åtskilliga stämmor voro svaga och hesa, så fogade sig tonerna samman till en vidunderlig harmoni.

Det blev sången om Volga, den breda, tungsinta floden, sången om de arbetande miljonernas Ryssland, Rysslands själ i toner.

I sanning — detta proletariat var icke kulturlöst. Genom sin sång uppenbarade det en själslig rikedom, en djup och stark kultur. Vad betydde all världens s. k. klavervirtuositet mot denna allmogesång, som välldes fram med naturens sunda styrka?

Sången är en konst och kan jämföras med alla andra konstarter. Sången är den vidast utbredda, den djupast gående, den på en gång mest nationella och internationella konststart vi äga.

En tavla kräver en vacker omgivning för att icke dess förkunnelse skall verka tom. Ett monument fordrar måhända ett palats eller ett berg som

bakgrund. Och åt arkitekturen blev det icke givet att fira triumfer på småfolkets sparmedel.

Sången är allmogens, folkmötenas och de små stugornas konst. Sången är en socialistisk konststart. Den vinner i skönhet, när den sjunges av många. När något stort skall utträttas och viljan till handling stärkas, är sången den inspirerande och förenande kraften.

Det som mest betager oss är icke sången som en enskild konstprestation utan sången som ett brus från tusenden av strupar. En dikt må vara aldrig så vacker, den får dock först på allvar sitt rätta sociala värde, när den sjunges — och sjunges av många. Hur många människor, som ännu icke förstått så mycket av socialismen som idé, ha icke haft känslan av en värld på frammarsch, när Internationalen sjungits.

Varje rörelse, som vill växa sig stark, bör utnyttja sången i sin verksamhet. De nationella och olika religiösa sammanslutningarna ha skapat sina egna sånger. Och visst har ofta sången en större agitatorisk kraft än det ypperligaste föredrag.

Även det arbetande folket har under sin sociala frammarsch skapat sina egna sånger. Och det som utträttats på detta område, är ingalunda betydelseöst. När alla de arbetarsånger, som redan finnas och som kommit till vid olika möten och festligheter eller som influtit i arbetarpressens spalter, en

TUNGA TANKAR

Tunga tankar tagit bo
uti mitt hjärtans inre gömma.
De mala och mala dagen lång
sin eviga monotona sång.
De tusen, sinom tusen sting mig giva,
ej kvitt ifrån dem kan jag bliva,
de musten ur mig pressar
och jämt och ständigt mässar:
Hur skönt det vore att få ro,
hur ljuvligt att i gravens djup få glömma.

E N G E T

Jag ej trampar samma fåra
som de andra djuren uti fårahjorden.
Jag gör krumsprång hit och dit,
ty vet, en getafuling är jag borden.
Den raka fåran mig ej lyster trampa,
ej att som fåren vandra stilla fram.
Geten ej ibland dem passar,
fåren äro ju vår herres barn,
geten är den ondes skam.

Kvinnoklubbist i Oxelösund.

gång bliva samlade, skola de utgöra ett både stort och ståtligt verk.

Arbetsorganisationerna av olika slag — arbetarkommuner, föreningar, kvinno- och ungdomsklubbar samt våra fackliga sammanslutningar — böra mera än hittills utnyttja det rikhaltiga material, som här står till förfogande. För många människor existerar endast den senaste slagern eller revyvisan, som representerar pausen i det dagliga slitet, det glada ingenting. Vi skola sjunga de sånger, som ge uttryck för vår rörelses uppgift och som mana till kamp för våra idéer.

Vi ha sociala kampsånger, vi ha sånger, som äro skapta för våra vandringar ute i den fria naturen, sånger för fester och sånger för de politiska kampmötena.

I en tid, som icke är så litet blaserad, vilja vi också med sångens makt föra fram våra krav. Arbetarsången blir någonting nytt, ett nytt uttryck för arbetarklassens förmåga till förnyelse. En svensk skald, vars hjärta en gång slog i takt med den svenska arbetarungdomen, har i en dikt liknat arbetarrörelsens frammarsch vid en vår, då alla bojor brista loss. Och att bojorna brista beror därpå, att våren har solen, segertron och sången till bundsförvanter.

Andreas RELTE

ÄR TEXTEN I INTERNATIONALEN BERÄTTIGAD I NUTIDA SVERGE

Är orden i Internationalen berättigade i våra dagar i de skandinaviska länderna? Den tanken har så ofta trängt sig på mig, då vi som avslutning på vårt klubbmöte sjungit den. Jag kan ej hjälpa det, men jag tycker inte att de orden passar i vår tid i de fria nordiska länderna. Där står vi enligt sångens ord och kallar oss själva för trälar, vi fria svenska män och kvinnor med allmän rösträtt m. fl. samhällsliga rättigheter. Och man kan väl inte påstå att "Stat och lagar oss förtrycka" numera, då det göres så mycket från statsmakternas sida, för att hjälpa de mindre bemedlade i samhället. Vi böra dock vara rättvisa och erkänna de fördelar vi vunnit, även om mycket ännu återstår att kämpa för. Det är ju så mycket som får reformeras och anpassas efter tidens krav, och jag tror att en omarbetning av den sången är på tiden. Sången skall ju giva uttryck åt vår känsla, och det kan den ej i detta fall, då man står och sjunger de ord, som voro nog så berättigade i arbetarrörelsens barndom. Därför, giv oss nya ord till Internationalens toner, gärna lite mindre hatiska, det är väl dock icke hatet utan kärleken, som kan göra världen bättre och livet dragligare att leva.

H. D.

VAD VILL OCH SÖKER UNGDOMEN I VÅRA LED

Hur kommer ungdomen med i ungdomsklubbarna, vad är det som tilltalar dem, förstår de rörelsens mål och syften eller är det bara själva samvaron med jämnåriga som lockar. Vilka erfarenheter, vilka reflexioner gör de, vilken uppfattning om partiets strävanden, om samhällets organisation bibringas de? Och slutligen på vad sätt berikas deras tillvaro och ökas deras möjligheter att klara tillvarons besvärligheter?

En av våra medarbetare har i en av de större landsortsstäderna kommit till tals med klubbister i olika åldrar, som delgivit sina åsikter om ungdomsarbetet och ungdomens ställning i samhället. Det är personliga erfarenheter och subjektiva uppfattningar, som kommer fram, trohet mot de ideal som man gjort till sina och en ungdomlig opposition mot de äldre, "som är insyltade i orts- och gruppintressen" och på den grund tenderar till att "förlora idealen och målet ur sikte".

Enquëten har närmast föranletts av tillvitelsen från höger och vänster att den socialdemokratiska ungdomen inte har någon egen mening eller egen vilja i sociala, ideella och moraliska frågor och problem. Det är partiet, säger man, som bestämmer ungdomens handlande och tänkande.

Att den socialdemokratiska ungdomen både har rätt och mod att hävda sin inställning till olika frågor bevisar inläggen. De visar också att ungdomen själv bildar sig en uppfattning, själv väger för och emot. Och är man någon gång missnöjd så springer man inte ut på gator och torg med sitt missnöje, väl vetande att den sortens "kritik" är negativ och nedbrytande. Skall rörelsens inre angelägenheter diskuteras så finns det endast ett forum: den egna organisationen.

— För min egen del, säger livsmedelsarbetaren — ung familjefar — har rörelsen betytt mycket. Den har givit färg och innehåll åt livet och så har jag fått lära en hel del. Men dock måste jag säga att massan av ungdomsklubbister är allt för ytlig. Medlemstillslutningen har skett för hastigt, vi har

inte kunnat hålla kvaliteten. Ungdomen är inte så lagd att den kan entusiasmeras av exempelvis krisuppgörelsen även om den förstår dess nödvändighet. Vi måste ha klart för oss, att socialismen är både en ekonomisk och moralisk fråga och att båda höra intimt samman. Fixera målet, så vidgas horisonten. Ungdomsrörelsen är dock inte bara en skola för ungdomen, den bör också vara en skapande och pådrivande makt. Partiprogrammet bör aktualiseras genom studier och diskussion. Ett fel är att de äldre i partiet vill inte gärna släppa fram ungdomen. Den får inte pröva sina krafter förrän den också blivit gammal och "klok". Och ändå har ungdomen i många fall bättre insikter och klarare syn på problemen än många äldre, som inte har tid att läsa en bok eller en tidskrift och därför inte tillgodogör sig de senaste rönen eller följer diskussionerna om socialismens uppgifter i vår tid. Se till exempel på ett så betydelsefullt och avgörande problem som skolan och undervisningen är. För oss unga står det klart att här kräves det en genomgripande förändring och omorganisation. Sker inte detta en gång får vi allt skrinlägga tanken på det nya samhället. Förr var det strid dagligen och stundligen; pionjärerna förde svärdet med ena handen och murslevan med den andra. Nu har det förändrats till det bättre. Men kanske det inte skulle skada med ett nytt stormanlopp. Motstånd och förföljelse stålsätter viljan och bringar folket i stridshumör. Och det är just det som saknas. Blir det strid, då är ungdomen i sitt rätta element.

— Jag hade inget politiskt intresse före Ådalstragedin, deklarerar en ung lärare. Men på seminariet följde vi pressdiskussionen om Ådalshändelsen med livligt intresse. Vi var många, som då kände oss tvingade att ta ställning. Var det ändå inte något vanvettigt att sådant kunde hända? Jag fördes till socialdemokratin, därför att den vill avskaffa den fattigdom, som ligger bakom så många missförhållanden. Som folkskollärare har jag senare ständigt mött nya bevis för att denna ekonomiska misär verkar förstörande på hemmen, därigenom på barnen och också på de vuxna. — Många mena, att vår tids ungdom är sämre därför att den inte hyser respekt för vissa moralbud. I nio fall av tio har dessa moralbud ingen kontakt med tiden. Trots att rättfärdighetskänslan förslappas av hemmets, kyrkans, filmens och veckopressens påverkan, tror jag att tidens arbetarungdom är påtagligt bättre än förr genom sin aktivitet. På tal om ungdomens bristande känsla för moral, så tror jag att denna brist oftast existerar i moral- och sedlighetsapostlarnas fantasi. Min tro är, att det är hemmets och skolans skeva religiösa uppfostran och bristande sexuella upplysning som är skuld till den omoral som onekligen finns på sina håll. — Jag tror inte att kristendomen kan hjälpa de unga till harmoni med sig själva och den värld de leva i? Ty kristendomen är för det första rent individualistisk; den söker endast den egna själens frälsning. För det andra bygger den på lönemoralen. För det tredje uppställer den ett hinsides mål för människans liv, vilket leder till passivitet och liknöjdhet inför jordiska missförhållanden. För det fjärde ut-

UNGDOMENS RÖSTRÄTTSAÅLDER. Riksdagen har beslutat den genomgripande grundlagsändringen att det införes en enhetlig kommunal och politisk rösträttsålder vid fyllda 23 år.

övar den sin kanske skadligaste inverkan därigenom att den hos barnet väcker fruktan för straff. Att tala om synd och skuld med ett barn, strider mot all modern psykologi. Det inför i barnets liv en känsla av fruktan. Gör man detta så har man begått det största av alla brott, för att tala med den berömde pedagogen Homer Lane. Därför blir söndagskolan en enbart nedrivande institution. Av alla lärare fordrar samhället en viss kompetens. Men när det gäller söndagskolans lärare, som undervisa i det svåraste, ömtåligaste och farligaste av alla ämnen, då fordrar samhället ingen kompetens alls."

Kontakten mellan de äldre och ungdomen kan uppehållas endast genom att rörelsens idéer också betyda något för dem som gå i spetsen. För att ta ett exempel: Kyrkan har varit betydelsefull men är det inte längre, åtminstone inte för oss unga.

— Som studieledare har jag gjort den erfarenheten att bildningsgraden i genomsnitt är allt för låg. Men man kan inte mer begära med folkskolan som enda underbyggnad. Ofantligt mycket skulle vinnas om ett närmande kunde ske mellan folkskolan och bildningsarbetet inom ABF. Skolans skyldighet borde vara att lära barnen inse, att de kunskaper skolan nu ger dem är ofullständiga för blivande medlemmar i det moderna samhället. 95 % av vårt folk avslutar sina studier med folkskolan. På denna grund kan ingen socialism byggas. Vår uppgift är att verka för en förbättrad skolform och en förlängd skolplikt.

Vi överlämna nu ordet till en ung banktjänsteman, som för ett år sedan gick med i ungdomsrörelsen: — Långt innan jag kom med trodde jag mig vara socialist därför att jag var ytterst radikal. Så småningom lärde jag mig se med andra ögon på de politiska problemen. De var inte så enkla.

Det finns en del unga som med förkärlek skryter med en påstådd omoral. Men i grund och botten är dessa ungdomar förfärligt moraliska och fördomsfulla; det är lätt att chockera dem i ett större sällskap. Så är åtminstone den ungdom jag tidigare umgåtts med i skolan och på arbetsplatsen. Arbetarungdomen är inte stort bättre, den är rädd för den "allmänna opinionen". Vårt ungdomsförbund måste offra litet mera åt det irrationella; människan är dock till sitt väsen irrationell. Ungdomen har intet att tro på. Det är en tro den först och främst behöver.

— Mitt föräldrahem var "nationellt" och religiöst, berättar en sjukhusanställd flicka. Men då jag kom ut på egen hand fick jag se att det bara var pengarna som betydde något. Religionen och människokärleken såg jag inte till. Så sökte jag mig till ungdomsklubben. Jag kände på mig att den stod mera i samklang med min känsla för rätt och rättvisa. Det var ingen som påverkade mig. Jag kom som sökare och visste ju inte om jag skulle bli nöjd. Men jag fann det jag sökte, kamrater som var ärliga och uppriktiga och som inte dolde sina tankar och avsikter bakom vackra talesätt. Idén, socialismen, blev allt för mig. Den är inte bara en regulator för produktionsapparaten utan den hör hemma i livet, vardagsmänniskor emellan. Socialismen är nödvändig för sunt mänskligt samliv, den är personlighetsdanning. Den nuvarande samhällsmoralen och konvensen är ett hinder

för detta. I stället för att samverka, intressera vi oss för mycket för varandras fel och brister.

Kristendomen kan nog inte skapa en ny och bättre värld. Det är ingen risk att "synda", då man så lätt kan vinna förlåtelse. Är inte detta en sorts egenkärlek? Människan skall lära sig att stå på egna ben och bära sina egna bördor, först då blir hon stark. Den kvinnliga ungdomens ställning inom vårt ungdomsförbund är inte sådan den borde vara. Jag har allt för ofta sett hur svårt pojkarna har för att vara kamratliga och renhåriga mot flickorna; de se bara kvinnan i dem och henne uppvaktar de och fjäskar lite smått för. Men den verkliga klubb flickan vill inte bli behandlad på detta sätt. Hon skäms över att hon genom denna falska hänsynsfullhet blir satt vid sidan om det verkliga kamratskapet och dess förpliktelser. Hon vill ta sin del av arbetet och ansvaret. Men det tycks vara ytterst få pojkar som förstå detta. Eller vill de inte förstå? Jag är säker på att vi inom förbundet har många kloka, omdömesgilla och arbetsvilliga flickor, som skulle kunna fylla måttet även på mera krävande poster. Men de få aldrig tillfälle att visa vad de går för. Det är ingen som räknar med dem och bryr sig om att utnyttja deras kunskaper och förmåga. För min del är jag av den åsikten, att det för en flicka inte räcker att vara kvalificerad för ett arbete eller en befattning. Skall hon ha någon utsikt att bli medtagen i räkningen så måste hon vara så betydligt överkvalificerad sina manliga kamrater att man för skams skull inte kan förbigå henne. Ett problem som detta borde inte förefinnas inom vårt ungdomsförbund. Det skapar en motsatsställning mellan könen, som vi flickor inte alls äro glada åt. Förr kunde jag inte riktigt med kvinnorörelsen på grund av denna anledning. Nu har jag dock kommit till den övertygelsen att den är nödvändig med hänsyn till de förhållanden som faktiskt är rådande. För hela rörelsens skull är det emellertid en trängande nödvändighet att vi inom vårt förbund förmå aktivisera klubb flickorna, så att de äro färdiga att fortsätta inom vederbörande kvinnoklubb eller arbetarkommun.

Våra klubbar ha påvisat en del detaljer i samhälleliga angelägenheter som förut inte alls observerats av kommunala och statliga myndigheter. Men ännu återstår mycket. Vi har ett kolossalt arbetsområde framför oss som ännu ligger obrutet. Ungdomen ska inte bära paraply eller parasoll. Sol, vind och regn härdar och stärker. Ungdomens plikt är att bli den nya tidens banerförare!

— För oss har ungdomsrörelsen varit en god hjälp, säger en skogsarbetare. Den har berett vägen för den fackliga organisationen och ställt oss i gemenskap med övriga arbetargrupper. Genom ungdomsrörelsen har också den fackliga organisationen fått kunnigt och duktigt folk i sin ledning. Ungdomen har det svårt nu. Den känner ingen säkerhet, den kan inte bilda hem. En reglering av arbetsmöjligheterna är nödvändig. Det fattas något hos ungdomen, detta att vi kan om blott vi vill. Känslan av strid och kamp borde komma mera till synes, då skulle många fler ryckas med i arbetet för våra idéer. Vi behövde kanske en viss "nyorientering", som kunde ge mera geist och framåtanda.

Socialismen måste vara en mänsklig angelägenhet, som ställer kravet på människan först, ty det är inom oss själva

vi har att söka de krafter som ska omgestalta samhället och ge det en förnuftig organisation. Det är här vårt studiearbete ska sätta in all sin kraft.

En 19-årig A. K.-arbetare berättar:

— I hemmet följde jag med arbetarpressen och tyckte att den talade till mig och för mig. Till ungdomsrörelsen anslöt jag mig därför att jag tyckte att där var min plats, jag ville vara med och göra mitt. Vi har ju alla ansvar och man kan inte ha rätt kräva något om man inte själv vill hjälpa till att genomdriva kraven.

Full demokrati få vi nog inte förrän underlaget, skola och undervisning, förändrats och ställts i relation till den nya livsriktningen.

Trots att man går arbetslös mellan A. K.-jobben kan jag inte se pessimistiskt på framtiden. Det måste gå framåt. Visserligen verkar arbetslösheten deprimerande på det politiska och ideella arbetet, men denna känsla är det ungdomsrörelsens uppgift att övervinna. Rörelsen skall ge oss mod och tillförsikt.

— Jag gick med i klubben för att få kamrater utan att ha en aning om politik, säger en yngling som efter sina läroverksstudier gått arbetslös. Jag kände mig stå utanför samhället. Jag har aldrig fått utföra ett verkligt arbete i annan mån än att jag sysslat litet med att ge privatlektioner. Sedan jag kom med i ungdomsrörelsen och träffade samman med arbetarungdom lärde jag mig se delvis med andra ögon. Jag fann att det var många andra som också hade det svårt. Vi hade ju gemensamma intressen! Det är ett gott utbyte jag fått av mitt medlemskap.

Av det lilla jag hittills lyckats inhämta om socialismen framstår den för mig som den enda räddningen ur tidens kaos. Människovärdet kan inte komma till sin rätt förrän en socialistisk samhällsordning genomförs. Men denna samhällsordning kan inte bli verklighet förrän människans inställning till livet och samhället genomgått en fullständig förändring. Det erfordras en fördjupad solidaritet som sträcker sig över klassgränserna, respekt för varandra och en verklig hänsyn. Småsintheten måste bort.

Ungdomsrörelsen är en kulturfaktor av största betydelse, ty den fostrar en ungdom som vill och kan något. Och ännu mera kan göras genom vårt bildningsarbete. Historieundervisningen i våra skolor är skrämmande bristfällig. Man får inte veta vad som verkligen skett, utan endast ta del av vissa händelser, som ha en "nationell" och "hjältedmodig" klang. Om verkningarna av de "stora" människors handlingar får man ingenting veta. Det stora flertalet mister således förmågan att gallra och avskilja, därför att de ingenting vet om helheten. Historien skall, om den är objektiv, kunna frigöra oss från det dödas makt över vårt liv i nuet.

Springbud, 20 år, berättar: — Jag har aldrig haft ett riktigt arbete utan gått lite till och från som extra springbud.

— Jag anslöt mig till ungdomsrörelsen därför att jag ville komma underfund med hur det är ställt i världen, varför en massa människor ska behöva gå utan arbete och ut-

komstmöjligheter då det i alla fall finns fullt opp med allting. Socialismen har jag fattat som ett krav på rättvisa och människovärde. Diktaturen har inte intresserat mig därför att demokratin ger större möjligheter att leva fritt. Och mellanfolkligt är den en fredsfaktor att räkna med förutsatt att den utvecklas och blir något mera än blott namnet. Men för att nå dit fordras det krafttag och offer.

Bildningsarbetet inom klubben är det som intresserar mig mest. Något måste man ju syssla med för att tiden ska gå. Men ändå håller man på att bli pessimist ibland. De bästa åren går ju utan att man får en fast förankring.

— Om de äldre i partiet kan jag knappast yttra mig, då jag varit med så litet än. Kanske förstår de oss inte riktigt. Men å andra sidan, efter vad jag kan se och läsa mig till i tidningarna, gör de äldre goda försök att hjälpa ungdomen. Ofta strandar deras försök på de borgerligas motstånd. Vi unga ska hjälpa de äldre på så sätt att vi tillförsäkras mera medlemmar som vill något och som är beredda att sätta in sin kraft på att stödja partiet.

DRIFTEN ATT ÄGA MÅSTE UNGDOMEN NEUTRALISERA GENOM DRIFTEN ATT SKAPA

En verkstadsarbetare, 28 år, påpekar faran i den yngsta ungdomens nästan sjukliga beroende av hemmet. Föräldrarna binder sina barn vid hemmet. Det är ju förklarligt i denna tid av otrygghet och arbetslöshet, men det är dock en farlig inriktning. Genom en alltför stark känsla för familjen och hemmet skapas det människor med en trång och snedvriden syn på samhället och medmänniskorna. Det blir bara den egna gruppen som är föremål för samkänslan. Men det är samhället självt som till stor del bär skulden därför att det lagt hela bördan av uppfostran på hemmet. Driften att äga måste ungdomen neutralisera genom driften att skapa. "Att handskas med pengar är en av de sköna konsterna. Endast de utvalda besitter detta 'konstnärskap' och det kan inte leva och utvecklas utan den privata äganderätten." Passusen är hämtad ur en borgerlig tidning. Man ser, benägenheten att förväxla äganderätt och företagsamhet. Och det är visst meningen, att stort "konstnärskap" inte kan utvecklas om inte privatkapitalismen finns till. Men det måste ändå vara något fel med det hela. Ty ännu har den icke framskapat en enda verkligt stor "konstnär". Ingen har lyckats att ordna världens affärer. Privatäganderättens vapendragare karakteriserar sig själva, sin moral och människouppfattning genom att framhålla penningbegäret som urkraften till företagsamhet, initiativ och skapande. Detta är ju att bekänna sig till en förenklad materialistisk uppfattning.

Långsamheten i demokratins nuvarande arbetsmetod gör att människan har svårt att frigöra sig från nedärvda vanor, seder och påbud. "Vi försöka balansera oss fram mellan nya idéer och gamla fördomar". Och i tider, då demokratin ställs på hårda prov, då den skall visa sin handlingsduglighet, framträder detta och hindrar dess handlingskraft. Människan är inte färdig för ett radikalt och livsbejakande

handlingsprogram. Det är på denna punkt vi har att söka demokratins problem, dess kris.

Det talas så mycket om revolutionär vilja i våra dagar att man snart är vilse och inte vet hur det revolutionära skall uppfattas. S.N.U. är onekligen en rörelse som på sitt sätt är revolutionär. Den vill ju en omreglering av samhället; det gamla systemet fyller inte måttet för nutidens samhällsliv. Liberalism och "marxism" får bära skulden till det rådande förfallet. — Något nytt vill denna ungdom, men vad? Jo, en återgång till förhållanden som var rådande före liberalismens framträngande, till en reviderad feodalism. S.N.U. bygger sin åskådning på en lära, som är äldre än både liberalismen och marxismen. Den nämligen, att människan till sin natur är ond. Den nationella ungdomens moral och sedlighetsauktoritet (officiellt) är den gamle Paulus; deras politiska föredöme är Machiavelli. Man kan inte med denna lära fostra till frihet och medansvar. Resultatet måste bli en lydande massa. Det individuella ansvaret kan aldrig utvecklas. Folket får inte bestämma över sitt eget liv, därför är de nationellas tal om klasslösheten en tom fras. S.N.U:s revolutionära konservatism vill binda den ungdomliga anden med bojor. Detta är de nationella "revolutionärernas" dilemma. Socialismen vill frigöra ungdomens själsliga krafter och inrikta dessa på skapande förnyelse.

Ha vi förut varit tvingade till att främst föra kampen för de ekonomiska intressena, så är det i dag en bjudande plikt att ställa den moraliska och kulturella kampen i förgrunden eller åtminstone i jämbredd med den ekonomiska.

Ungdomen av i dag skiljer sig från min egen generation på ett märkbart sätt. Under de fem sista åren har det kommit in i rörelsen en ungdom, som har vuxit upp ur radions och motorismens tidevarv. Denna ungdom slits mellan alla intressen och den har alla intressen med det resultatet, att den egentligen inga verkliga intressen har. Men vi måste komma ihåg, att den är brytningstidens ungdom. Det är ungdomsrörelsen som ska lära den att göra urval bland alla konkurrerande intressen och jag tror också att rörelsen är mäktig göra detta.

Studiearbetet har ungdomsrörelsen heder av. Men! Skryter vi inte lite väl mycket i studiestatistiken? Vi ska inte gradera vår rörelse efter studiecirkelnas och studiedeltagarnas antal, utan efter det verkliga studiearbetet. Kvaliteten ska inte bedömas efter kvantiteten. Det är bättre att ha 25 stycken som deltar med hundra procentigt intresse än att ha 100 som delta med 25-procentigt intresse.

En 25-årig klubbist fick genom medlemskap i klubben och studiecirkeln vägledning i litteraturen, och upptäckte där mycket, som förut varit fördolt. Men litteraturkritiken är för överdrivet intellektuellt betonad. Sådant är inte livet. — Innan hade jag ingenting att lägga händerna på, hängde i gathörnen och på kaféerna. Nu har man någonstans att gå och någonting att intressera sig för. Idrotten och ungdomsrörelsen ger utlopp för den energi, som inte får omsättas i produktivt arbete.

— Genom sitt mångsyssleri har partifolket stelnat i paragrafer och dogmer; de tänker som expeditörer för kommunala institutioner. Nu har de inte denna tid till vila och förnyelse, som är så nödvändig för samhällsbyggande människor. Släpp fram mer folk och vi bli starkare och får mera

handlingskraft! Ungdomen skall fram, ty den är kvalitativt mera med sin tid, mera saklig än de äldre.

— Det är så mycket som konkurrerar om ungdomens intresse så den kan inte helt gå upp i en rörelse. Man måste rymma in lite mera av det levande och sjudande livet i våra klubbar, så att ungdomen besjålas av den nya, skapande livsglädjen, en glädje, som har sin upprinnelse i tidens hårdhet och som är härdad i tidens häxeldar. Ge ungdomen påtagbara bevis på att man litar och tror på den; ge den känslan av att den har något att arbeta för och något att vinna.

— Socialismen har fångat mig med sin vädjan till känslan, bekänner en 16-årig klubbist. Jag tycker, att i själva ordet ligger hoppfullhet. Socialismen hade jag förut hört talas om och nu förstår jag varför man motarbetar den.

— Jag har inte haft något arbete sedan skolan slutade; det blev långsamt att gå så, man vet ju inte vad man ska ta sig till. Att ligga hemmet till last går ju inte i längden. Och om man än får arbetslöshetsunderstöd en gång, så kan ju inte det ersätta ett arbete. Vi unga vill göra rätt för oss. — Sedan jag kom med i klubben, har det gått bättre. Själva klubbmötena ger ju inte så mycket, men i studiecirkeln får man arbetsuppgifter. Det är cirkelarbetet som är huvudsaken för ungdomsrörelsen.

UNGDOM VILL BEMÄNGA SIN STRÄVAN MED ANDE OCH TRO

En partimedlem yttrar om ungdomen och solidariteten.

— Någon egentlig motsättning mellan generationerna i den meningen att man kan tala om något "ungdomens uppror" tror jag inte det finns inom vår rörelse. Men däremot kan man kanske tala om en viss skiljaktighet ifråga om själva inställningen till våra idéer. Socialismen är mera djärvt fattad av de unga. De se mera realistiskt än de äldre, därför att vi grundade vår socialistiska åskådning under en tid då kapitalismen var relativt frisk. De unga däremot stå inför kapitalismens dödsläger och de se, att socialismen är brinnande aktuell just i dag och utifrån dessa synpunkter bedömer de samhällets organisation. Utan saknad kan ungdomen förkasta en dogm även om den förut av rörelsen ansetts helig. Skenbart kan detta se ut som om ungdomen vore mera "konservativ" än de äldre. Men så är det inte. Deras avkall på vissa principer är inte liktydigt med ett offer åt borgerlighetens ståndpunkt. Ungdomen vill bemänga sin socialism med ande och tro. Ungdomen tror inte längre på att endast en ekonomisk omgestaltning kan ge lösningen av människornas problem.

Man förstår att ungdomarna kunna rikta kritik mot fackföreningarnas sätt att inbördes och även utåt konkurrera om arbetstillfällena. Att en viss krass egoistisk nyttomaterialism kan göra sig gällande under hårda tider, då arbetstillfällena är få, är kanske naturligt med hänsyn till att arbetarnas inställning är influerad och påverkad av det kapitalistiska tänkesättet och dess moral: "den enes död den andres bröd". Den borgerliga kritiken häremot är emellertid malplacerad, ty den kritiserar ju härmed sin egen inställning.

DEN IDEALISKA LEDAREN FÖR BARNENS TEATER

Amatörernas populära ledare Mathey Schischkin, har fyllt 50 år och blivit föremål för varma hyllningar från de mest olika kretsar och inte minst från de socialdemokratiska kvinnorna, som hos doktor Schischkin alltid kan påräkna en intresserad och värdefull hjälp i propagandaarbetet för sin sak.

Man känner sig spänstig och förnyad varje gång man besöker Scenstudion för amatörer i Älsten utanför Stockholm. Så som man blir, då man ser ett stycke liv levas fullt ut och pressas på alla sina inneboende möjligheter. Genast då man stiger över tröskeln till detta privathem, som genom sin ägares uppoffrande intresse kommit att inrymma en ändamålsenlig liten scen och den roliga underjordiska "teatergrottan", vars väggar är fullbehängda med goda rollfoton av berömda skådespelare, är man mitt uppe i en suggestiv och levande teateratmosfär. En man med livfullt, rörligt ansikte och lysande, finurliga ögon kommer en till möte. Strax ser man: här är kraftcentrum! Det är d:r Mathey Schischkin, A.T.R:s (Amatörteaterns Riksförbund) sceniska ledare. Inte bara här i hans egen miljö, som präglas av den värme han utvecklar i sin dubbla egenskap av konstnärlig ledare och charmant värd, utan var man än påträffar honom om kvällarna i någon av Stockholms skolor eller möteslokaler arbetande med något av sina talrika amatörsällskap, blir intrycket detsamma: förnimmelsen av en stark och elektricerande personlighet.

Det är troligen enastående, att ett lands amatorteaterörelse har tillgång till en ledare av sådana mått som Mathey Schischkin. Han förenar tekniskt kunnande med levande intuition och en dramatisk ådra av den färg och styrka, som är speciellt den ryska människans tillgång. Och vad som är av avgörande betydelse för den verksamhet han utövar: han ser den sceniska konsten i dess sociala sammanhang, vad den betyder för väckandet och utvecklandet av de breda lagrens inneboende skapardrift och höjandet av hela deras nivå, utåt och inåt. Detta vägleder honom bl. a. vid hans säkra handhavande av en så grundläggande sak som repertoaren: att denna är av en halt och värdefullhet, som konsekvent leder sina utövare att förnimma teaterkonsten icke som en tom förströelse utan som ett medel till frigörelse, renande och skapande. Ytterligare stöd i sin verksamhet har M. Schischkin i sin erfarenhet av och sitt tekniska kunnande om den moderna propagandans medel och utnyttjande, en insikt tidigare, skif-

tande arbetsområden bibringat honom. Såsom varande elev av Stanislawski följer han konsekvent dennes linje: att arbeta inifrån utåt. Intet visas för och demonstreras; den uppträdande tvingas att inifrån sig själv gestalta det framförda, enligt sin egen uppfattning, vilken han småningom når fram till. Det är ett arbete på lång sikt, och säkert det arbetsdrygaste då det gäller otränat material. Men obestriddligen den rätta vägen, den enda, som för till det mål här åsyftas. Att åse en ny pjäs gradvis skeende utformning är en stimulerande upplevelse. Att M. Schischkin ej fullt behärskar svenska språket — i stället har han en slående förmåga att expressivt utnyttja språkliga möjligheter — tänker man ej på: det blir oväsentligt. T. o. m. för den passiva åskådaren kan det innebära en verklig nervanspanning att bevittna, hur den agerandes tonfall och åtbörder oryggligt om och om igen framexperimenteras, tills det rätta, det sanna uttrycket är uppnått. Men när man slutligen hör Mathey Schischkins: "så blir det bra!" ser den glimt som bryter ur hans öga och som finner tacksamt gensvar bakom rampen hos de spelande — då vet man: så här skall det arbetas!

Även denna termin är många järn i elden. Ett operaverk "Sjöjungfrun" har nyligen haft sin premiär, Strindbergs "Fordringsägarna" skymtar. Den minsta länken i kedjan, barnsällskapet "Kottarna" har ju hemkommit från ett gästutträdande i Lund och Malmö. Kottarna omfattar nu ett tjugotal medlemmar i åldern 7 till 13—14 år. Det mest strålande intrycket man överhuvudtaget har av M. Schischkin är när man ser honom i kretsen av barnen, instruerande dem. När man vet hur roligt barn tycker det är att spela teater och vad det betyder för hela deras utveckling, kan man inte annat än lyckönska denna grupp och man önskar kretsen mångdubbelt utvidgad. Den, som har någon erfarenhet av ansträngningarna vid inarbetandet av teaterpjäser med barn, står häpen inför det som här presteras. Soloprestationer, de för barn rätt knepiga gruppscenerna, samspelet, allt framföres med en ovtungenhet, behärskning av uttrycksmedlen, ett tillvaratagande av barnens naturliga spjeglådje, som är imponerande. Den lilla, kända balalaika-orkestern, dansscenerna och mycket annat gör en glad. Gladast blir man vid att se M. Schischkin, med ostyrig värme och glädje sipprande ur varje por i sin varelse, i kretsen av de stimmande barnen. Man undrar, om inte en sådan verksamhet av M. Schischkin kunde utbyggas vidare på olika sätt till en hel barn-teaterinstitution med sitt speciella område och sina möjligheter. En teater för de arbetande människornas barn, för barn ur olika miljöer. Den idealiske ledaren finnes här.

Överhuvudtaget är det en gynnsam omständighet, som man borde ha öppna ögon för, att skiftande öden införlivat med svensk miljö en sådan personlig begåvning och samtidig exponent för den dramatiska nervens rika fullhet i ryskt väsen, som Mathey Schischkin. En i våra stela nordiska förhållanden icke vanlig tillgång, som borde tillvaratagas och utnyttjas på alla effektiva sätt till fromma för landet och dess människor.

Ragna JUNDELL

Mathey Schischkin.

ALBYL hjälper

Vid reumatism, influensa, ischias samt vid förkylningar och huvudvärk är Albyl vad Ni behöver. Lindrar omedelbart de mest envisa smärtor. Ha därför alltid Albyl hemma och tag med dem på resan. Trevligt förpackade i bleckaskar om 50 tabletter till ett pris av kr. 1:50 pr ask. — Fås på alla apotek.

AKTIEBOLAGET LEO HÅLSINGBORG

D Ä R B A R N E N L Ä R A S I G K Ä N N A I N T E R N A T I O N E L L T

Världen har krympt sedan flygmaskinen bundit kontinenterna samman, etern bär de avlägsnaste underrättelser på osynliga vingar och de talande bilderna på den vita duken framställer främmande folks liv så levande, som om sagans flygande matta bure oss tusen mil över hav och länder på en sekund. Vår barndoms fantasier ha blivit verklighet.

Samtidigt är den gamla jordens ansikte vanställt av hat, missförstånd och grymhet. Misstroende skiljer folken, barnen uppfostras för svärdet, till dödandets ära, inte till kärlekens. Skolorna ha blivit barnkaserner i Italien, Tyskland och Österrike. Små människor lära sig åter hyckla med knäppta händer, att kröka rygg för läraren och ljuga på hans rygg. Innan de vuxit ur barnskorna väntar man att de skall känna sig nationellt medvetna och förakta dem, som inte bär samma färg på skjortorna som de. Barn är människomaterial, är maskin- och kanonföda. Visserligen inte alla. Ty mitt i denna värld, vid stranden av en blå sjö, ligger i en underbar trädgård ett stort hus. Träder du över dess tröskel så kan du förvånad läsa två ord, som är fullständigt främmande för verkligheten. Tvärtom är det en saga som blivit verklighet. Och det är om denna saga och dess outtalade mening vi i dag skall berätta.

De två orden lyder: "Internationell skola". 120 barn, ibland mer ibland mindre, undervisas här; flickor och pojkar, småskoleelever och ungdomar, som skall börja vid universiteten. Amerikaner och engelsmän, svenskar och belgier, schweizare och danskar och österrikare, gott och väl ett dussin nationer är ständigt representerade här. Ungefär trettio lärare stå till barnens förfogande. Så många? Ni blir

förvånad? Det finns mer som kommer att förvåna.

Framförallt: I denna skola, som är den enda av sitt slag i Europa undervisas på två språk. Barnen utbildas samtidigt franskt och engelskt. De skall så att säga uppleva världen på två sätt, se en händelse från två synpunkter, kunna se utöver sin egen nations kulturkrets. De skall inte endast förstå två språk, göra sig förstådda på dem, nej de skall utbildas till tvåspråkiga människor. Skolan ser i denna enastående undervisningsmetod den största möjligheten till en praktisk internationell uppfostran.

Det är en glödande het junidag. Nere i matsalen är det fullständigt tyst. De äldre eleverna avlägga i dag sina avgångsprov. En gråsprängd amerikanska, slank och sympatisk visar mig omkring och med varje ord förråder hon en lidelsefull kärlek till det verk, som hon tjänar. Vi besöka de minstas rum i källarvåningen, där just ett engelskt sångspel framföres. Den breda glasdörren i det soliga rummet för direkt ut i trädgården och därute i skuggan av de uråldriga jätteträden undervisas, leker och tumlar de även om solen bränner aldrig så mycket.

Vi gå upp i bottenvåningen. Här och i nästa våning undervisas barn i grupper om sex till tolv barn. Den unga lärarinnan — denna gång en parisiska — förklarar sin undervisningsmetod. Två huvudämnen per år genom vilka allmänbildningen berikas. För tillfället sammanfattas de två ämnena under namnet Människornas hem. Och här ser jag hur barnen uppleva kulturhistoria som en spännande roman. Pålbyggnader, negerkralar, vulkankratar, jordhålor, snöhyddor, lyxvillor, bondgårdar, hyreskaserner, ensamheten på fyrarna och idyllerna på fäbodarna — vad allt kan man inte berätta om det, lära och avbilda. Barnen räkna och uppfinna, de teckna och slöjda, de jämföra och mäta, de läsa, sjunga och dansa, de klistra bilder, och se filmer. Ungefär så ha också barnen i Wiens reformskolor haft, innan också detta framsteg trampades ned av de svartgröna fascisterna. Barnen här tillägna sig världen från hemmets synvinkel. Men hemmet är ju — världen.

Och jag förs vidare. Genom det stora köket, vars förstuga är alldeles fylld av doften från jordgubbarna, som i dag serveras som efterrätt. Den väl sammansatta maten har ingen karaktär av massutfodring. Vi komma in i sovrummen. Varje barn har sitt eget rum med rinnande varmt och kallt vatten, en garderob och utsikt över den stora parken. Min ciceron knackar. En amerikansk pojke på ungefär sexton år ropar: Come in. Kom in. Han ligger på knä, framför sin säng, fördjupad i sitt arbete. Vad har han för sig? Han måste ha en bergskarta över Amerika färdig, en förenklad relief för Monsieur Dupuy, geografiläraren. Pojkens ögon lysa. Denna lärare tycks ha en särskild betydelse. Han är skolans goda genius, en åttioåring med en ynglings fantasi och livfullhet.

Och så står vi redan utanför salen, där denna lärare undervisar i sitt ämne. En konstnär inte endast som pedagog.

Ett oändligt mildt ansikte, inramat av ett silvervitt skägg, ser upp ifrån en karta i vardande. "Det skall bli Abessinien", förklara M. Dupuy. En karta, där man skall kunna utläsa orsaker. Men var finns väl en sådan? Alltså måste jag själv göra en för "mina barn", så att de skall kunna förstå det fruktansvärda krig, som pågår därnere. "Ännu har inte denna termin gått tillända, och redan är denna entusiast i färd med att förbereda nästa. Som om tiden skulle kunna glida ifrån denna åldring. Och han berättar hur han undervisar i geografi. Hans ämne heter till exempel: En breddgrad. Läraren drar upp linjen på globen och hans små åhörare följa honom. De lyssna till vad det finns allt på denna enda breddgrad, vilka städer och vilka floder, vilka människor, som bo på den och vilka sevärdheter det finns. Runt omkring jorden går denna väg. Läraren har världen i huvudet, han är hemma överallt. De som gå i skola hos honom kommer också en gång att finna sig till rätta på den. En annan gång åter ställer han frågan: Var finns de vackraste skogarna? Och i samma ögonblick sitter de små geograferna böjda över sin stora teckenbok och peka ut med säkra konturer kontinenter och stater och visa

på den förenklade tall, som är symbolen för skogarna i jordens skogrika trakter.

"Jag börjar inte med hembygdskunskap" förklarar den silverhåriga ivrigt. "Först måste mina barn fatta världens betydelse, innan jag för dem tillbaka till den egna torvan. Ty då först är de istånd att älska den på ett mänskligare och vackrare sätt. Blott den okunnige förhåver sig." Den gamle f. d. professorn vid Paris' universitet, ämne kallas "Internationell Kultur". Det kan inte finnas bättre namn för en sådan syntetisk geografiundervisning, som professor Dupuy för direkt över till mänsklighetens historia. Lösryckta från all nationalism höra eleverna historien om mänsklighetens utveckling. Först där- efter i grupper, ordnade efter de olika nationaliteterna, skall barnen under ett år införas i sitt eget lands historia och geografi.

Det skulle finnas oändligt mycket mer att berätta om denna skola. Om kamratlivet och diskussionerna, teaterföreställningarna och sporttävlingarna, parken och trädgårdsarbetet, tennis- och fotbollsplanerna, om bergsbestigningarna och baden, om barnens konsumtionsförening och biblioteket, som omfattar 3.500 band.

Den är verkligen underbar, denna internationella skola. Som en dröm i vår avskyvärda verklighet. Tyvärr endast tillgänglig för den som har så penningstarka föräldrar, att de kan betala 250 schweiziska francs för ett enda barn. Och för tvätt och böcker, för musiklektioner och slöjd, för sport och i fickpengar blir det en vacker summa dessutom. Friplatser finns inga. Däremot allttjämt extrautgifter. Och alltså är denna underbara skola en lyx, lösryckt från livet, som det leves idag, hållen för barn ur en lyxvärld. Den finns i Genève, folkförbundsstaden, och diplomaternas gosar och flickor befolka den. Dessa barns föräldrar kunna tillåta sig detta. Deras barn växa upp i ett drivhus, men de själva stå med båda fötterna i den förfärliga verkligheten.

Och vi? För oss socialister för vilka den internationella idén är ett livs- innehåll och inte tomma diplomatfraser, fattas det pengar. Vi kan inte låta

utbilda våra barn i sådana internationella sagskolor. Och därför är skolan i Genève just i sin fullkomning en symbol för motsatserna i världen. Sålänge internationell uppfostran är en lyxartikel, finns det intet tillfrisknande. Barnaskarorna stå avsidet och i mörkret. Och det är på dem, det kommer an.

Marianne POLLAK

Harriet Hove:

DE FAR FÖRBI

I dessa upprörda dagars spänning, oro, ångest, då vi öppnar morgontidningen med dystra farhågor, frågar vi varann: "Vad är på tok med världen?" Och vi får ingen förklaring.

Tystnaden faller tom, intet svar kommer. Men se på gatans vimmel, där finns svaret. Bilar rullar ständigt förbi mot olika mål eller inga mål alls. De far någonstans, har brått att komma dit och sen... att komma vidare. De far förbi.

Titta in i de präktiga bilarna och se på de välklädda kvinnorna, glömska av världen utanför, ovetande om sin egen nesa, utan bärande mål i livet: ingen drömmer om ett bättre släkte. Under permanentade lockar, bakom spacklade ansikten finns intet utom tanken på det egna jaget. De far förbi.

Dessa rikedomsvaggade kvinnor, om de kunde vakna och känna det djupa ansvar de sky- viljestarkt och målfast Om de med samlad kraft, ville arbeta för mänsklighetens mål. Då skulle svaret komma på stundens svåra fråga: "Vad är på tok med världen?"

Stammen, hjorden, massan, flocken, svärmen, till och med fiskstimmet är solidariska. Blott kvinnorna av allt skapat står främmande för sina egna. Med förenade krafter kunde de förändra världssystemet. Istället... far de förbi.

Översatt av B. L.

SÅ HÄR ... DISKRET

i rätt nyans för en naturlig friskhet:

Var kväll avlägsnar Ni rouge och puder med Mitzi coldcrème och bomull. Fet hud baddas dessutom med camphré ansiktsvatten! Gnid in litet Mitzi hudnäring, som gör huden ungdomligt fraiche. Var morgon uppriskar Ni ansiktet med astringé ansiktsvatten. Massera lätt in Mitzi dagcrème och använd Mitzi läppstift till både kinder och läppar — men varsamt i rätt, naturlig färg och rätt placering. Stryk läpparna från mitten och utåt, jämna ut och forma konturen med fingret! Pudra rikligt ansikte och hals med Mitzi puder i hudens egen nyans. Borsta av allt överflödigt puder och markera lätt ögonbryn och ögonhår.

Se framför allt inte "mälad" ut. Använd Mitzi läppstift i nyans som passar och på torra läppar. Mitzi har just den rätta "kyssäktiga" konsistensen... står i hög klass till ett överkomligt pris. Fem färger i elegant skruvhylsa: mandarin, ljus, ordinär, carmin, mörk. På kvällen kan mörkare stift användas.

Mitzi

FÖR NATURLIG MAKE UP

LYXPREPARAT TILL LÅGT PRIS:
Dagcrème, coldcrème, hudnäring 2.00, 1.00; camphré ansiktsvatten 3.50, 2.00, astringé ansiktsvatten 2.50, 1.50; puder 15 färger 1.50, 0.75; läppstift fem färger 1.50, 1.00, ögonbrynsstift 2 färger 1.00, 0.75.

SOCIALISTISK SAMHÄLLSKRITIK OCH SOCIALISERING

NÅGRA RANDANMÄRKNINGAR

Det kunde ha sitt intresse att redan nu få konstaterat, i vad mån den ekonomiska kris, som sist hemsökt mänskligheten, utökat vår kunskap om denna den bästa av alla tänkbara världar, där maskinerna måste skrotas ner på grund av sin förödande effektivitet, och där människorna fått svälta mitt i överflödet. Kriser och dåliga tider är vanligtvis hårda problemställare: andarna väckes, de blir kritiska, ibland t. o. m. illusionsfria och hårda, litteraturen får en rationalistisk färg, trons liljor och romantikens blå blommor vissnar ner och sopas undan av de hårda vindarna. Samhällskritiken blir metodisk, medveten, osentimental och frän — ett spjut som ännu en gång slungas i krigarens lovliga avsikt att såra och döda för att därmed bereda mark för något nytt och värdefullt.

I arbetarrörelsens och den socialistiska teorins utveckling — och de tu följas åt — har därför de akuta kriserna och konflikterna kommit att beteckna milstolparna, antingen det nu gällt arbetarklassens samling, organisation och politiska aktivitet, eller det gällt vår stigande kunskap om den moderna kapitalismens struktur och utvecklingstendenser. Den genomgripande handelskrisen 1847 utlöste inte bara de politiska revolutionerna 1848 i Paris, Wien och Berlin — den "utlöste" även "Kommunistiska Manifestet", författat av Marx och Engels, det socialistiska vapenbrödraparet, som i denna sin geniala ungdomskraft lade det teoretiska fundamentet för arbetarnas socialistiska klasskamp genom att historiskt motivera hur denna drivits fram såsom en livsnödvändig reaktion mot kapitalistisk utsugning. Men den revolutionens morgonrodnad, som kommit revolutionärernas hjärtan att klappa hastigare på våren 1848, den förbyttes mycket snart i mörker och natt. Före årets slut triumferade reaktionen på nytt i Europas mitt, den bedrövlige pajasfiguren Napoleon III lyftes av kontrarevolutionen i Frankrike till maktens tinnar, medan Marx drives i landsflykt från land till land och slutligen hamnar i London och British Museum, där han börjar sin materialsamling för "Kapitalet."

1850-talet är inte så olik 1920-talet i ett avseende: revolution har förbytts i reaktion. För de dåvarande ansatserna till en målmedveten socialistisk arbetarrörelse innebär detta en katastrof. Tron och hoppet förvandlades till nattsvart förtvivlan, den politiska aktiviteten fick lämna rum för sekterism och testuggeri. Det vart — ur socialistisk synpunkt sett — ett trist årtionde, som följde på vårlöftena 1848.

Och även för den teoretiska socialismens vidkommande är detta decennium tämligen öde och tomt.

1858, 1859 förändrades situationen. En ny handelskris sätter in, följd av utrikespolitiska konflikter. Den kapitalistiska produktionsordningen kastar ännu en gång masken, dess konvulsiviska ryckningar kommer på nytt andarna att vakna: på samma år och i samma land — i England 1859 — utkommer två epokgörande revolutionära avhandlingar, den ena av Charles Darwin, den andra av Karl Marx. Den ena handlar om arternas utveckling genom kampen för tillvaron. Den andra handlade om samhällets förvandling genom klassernas kamp. Det rastlösa, högkapitalistiska England bildar relief åt detta forskarpar och dessa teorier, som skulle komma att sysselsätta generationer: utvecklingsläran och marxismen. Hos Hjalmar Branting skulle de komma att ingå en förtrolig gemenskap, bli hörnstenarna i hans socialistiska samhällssyn, bli det teoretiska uttrycket för hans ljusa framtidstro och därmed skänka den svenska arbetarrörelsen något av den starka (ibland illusionsmättade) utvecklingsoptimism, som onekligen kommit att sätta sin prägel på den från tidiga år.

I den svenska litteraturhistorien finns det ett avsnitt, som brukar kallas "nittiotalsromantiken". Det är vid det tillfället, då Karlfeldt låter "Fridolins visor" ljuda över berg och dal, då Heidenstam låter "Karolinerna" på nytt stiga fram ur minnenas dunkel, då Selma Lagerlöf berättar "Gösta Berlings saga", medan Fröding borta i Värmland låter sin "Guitarr och Dragharmonika" smeka samtiden med sitt vemod och välljud för att nu nämna den främsta kvartetten. Internationellt utmärkte sig detta decennium för litterär romantik och symbolism, kristen mysticism, ettrig nationalism och antisemitism. Det är också Dreyfysaffärens tid. En allmän reaktionär högkonjunktur bebindad av en högst egenartad rikedomsutveckling för kapitalismen, som nu definitivt glidit in i sitt imperialistiska stadium och befann sig på full glid mot kolonisering och 1914.

Att denna fas av kapitalismen inte skulle lämna vare sig den organiserade arbetarrörelsen eller den teoretiska socialismen oberörda är ju tämligen lätt att förstå. Den koloniala utsugningen säkrade åt de engelska imperialisterna en profit, som i sin tur kunde tillåta en relativt hög levnadsstandard för de engelska arbetarna. Bland dessa gjorde sig snart en stark differentiering gällande med skilda lönekategorier, intressegrupperingar — och fraktioner. En av dessa fraktioner är framförallt inspirerad av den nya socialpolitik, som Tyskland inaugurerat. Socialpolitik, och moderat fackföreningspolitik skulle slutgiltigt lösa den sociala frågan! Till grund låg illusionen om en kapitalism i ständig rikedomsutveckling. Denna nya illusionistiska uppfattning om kapitalismens karaktär stod näppeligen i överensstämmelse med den traditionella marxismen, som inte ett ögonblick lämnar ur sikte kapitalismens inneboende motsättningar ur vilka de periodiska kriserna med naturnödvändighet framspringer hårdare, hetigare och mera djupgående för varje gång de återkommer med allt kortare mellanrum. En "revision" blev alltså nödvändig. I en kvasivetenskaplig och ganska suddig avhandling sökte Bernstein lämna en teoretisk motivering för det nya sättet att känna och tänka inom arbetarrörelsen. Den ödesdigra parollen: "Rörelsen är allt, målet intet" lanserades, vittnande om vilken oerhörd makt som de nya illusionerna med deras fadda utvecklingsoptimism fått över de sina, om

det teoretiska förfall inom arbetarrörelsen, som den kapitalistiska välståndsepisoden med sin reaktionära högkonjunktur åstadkommit. Den relativt lugna och krislösa utvecklingen invaggade människorna då så väl som tidigare och även senare i falska förhoppningar, gjorde deras blickar skumma för samhället sådant det verkligen var och bröt udden av deras samhällskritik. Samtidigt som borgerskapet hängav sig åt nationalism och imperialism och romantiska stämningar, smög sig illusionismen in i arbetarrörelsens led och färgade av sig på den teoretiska socialismen. Det hela tog som bekant en ände med förskräckelse. Det blev ett kusligt uppvaknande. 1914 och 1917.

Men vi människor har som bekant lätt för att glömma. Även 1914 och 1917 glömdes snart. Det behövdes endast en exceptionell kapitalistisk högkonjunktur mellan åren 1924—1929, med en enorm rikedomsutveckling och produktionsökning i de ledande kapitalistiska staterna för att hela den gamla sociala vidskepelsen och illusionismen på nytt skulle göra sig påmind. Det såg nästan ut som om man allvarligt funderade på att lösa den sociala frågan med Coués metod: "Bättre och bättre dag för dag". Marxismen bannlystes på nytt av den nya tidens, av "verklighetssynens" apostlar. Den gamla, naiva utvecklingsoptimismen bredde åter ut sig, faddare och mera intelligensbefriad än någonsin. Till och med en Rudolf Hilferding greps av svindel: ännu så sent som 1928 i Kiel förkunnade han sin ljusa naiva framtidstro på det friktionsfria inväxandet i socialismen — åtminstone för Tysklands vidkommande! Vilka tankar och förhoppningar som i detta nu sysselsätter Hilferding, är mig inte bekant. Att hans utvecklingsoptimism — åtminstone vad det gäller Tyskland — i någon mån har mist sin färg och fått lämna rum för eftertankens kranka blekhet torde man lugnt kunna antaga.

Man får väl hoppas att åren efter 1929 och 1930 i någon mån har öppnat människornas ögon och tvingat oss att börja tänka, tänka metodiskt och osentimentalt över det samhälle i vilket vi lever, andas och har vår varelse. Att intresset för socialismen är i stigande inte minst bland ungdomen är ett känt och omvittnat faktum. Det var ingen tillfällighet att just socialiseringskravet kom att stå i centrum för den senaste socialdemokratiska ungdomskongressen. Men propagandan för socialiseringen måste här gå hand i hand med ett intensivt och målmedvetet socialistiskt studiearbete och en metodisk konsekvent socialistisk samhällskritik — detta inte minst med tanke på hur nödvändigt det är att rensa bort denna svärm av naiva illusioner beträffande kapitalismens förmåga att kunna överleva sig själv och ändå lyckliggöra mänskligheten. Utan en omfattande kunskap och klarsyn i hithörande frågor blir allt tal om socialisering endast en tom och ihålig propagandafas, ett opium för folket som varje annan religion, en mer eller mindre medveten svindel, som förr eller senare genomskådas och avslöjas — och lämnar rum för desillusion, stagnation och förfall, organisatoriskt och teoretiskt. Och ingenting kunde vara mera ödesdigert än detta just nu, då den politiska demokratin står inför sitt eldprov, om den skall visa sig vara mäktig att bli det instrument, det pedagogiska, och administrativa instrument, som skall lösa det socialiseringsproduktions- och fördelningsproblem, det folkförsörjningsproblem, som nu står främst på dagordningen — även i detta land.

Bertil HANSSON

F Ö R S T A M A J

är en dag ägnad internationell mönstring för fred och frihet. Den internationella politiska situationen är hotande och mörk. Farhågorna att diktaturernas seger i betydelsefulla länder skulle hota världsfreden ha besannats. Freden är bruten genom överfallet på Abessinien. Tyskland har rivit sönder Locarnoavtalet som ett värdelöst papper och sänt sina trupper till Rhenlandet. Osäkerheten och fruktan driva nationerna in i kapprustningens virvlar. Det väger mellan krig och fred i Europa.

En ljusglimt i mörkret är den allmänna opinionen mot fredsbrytare och rättskränkningar. Inom folkförbundet ha under de demokratiska staternas ledning nationerna samlats kring upprätthållandet av den internationella rättens principer. Världens arbetare skänka fredens krafter inom nationernas förbund sitt stöd och kräva att förbundet skall stå fast mot fredsbrytaren. Under en brutal krigsföring vinna framgångar få icke föranleda eftergifter i det rättens hävdande, som är nationernas förbunds förpliktelse och ära. I dagens läge måste detta energiskt understrykas.

I världshändelsernas skugga går den svenska riksdagen att träffa avgörande rörande försvarsväsendets organisation. Vissa krafter söka utnyttja läget för att driva fram en våldsam ökning av rustningarna även i vårt land. Samtidigt söker man utnyttja försvarsfrågan för mot den socialdemokratiska regeringens allmänna politik riktade spekulationer. Med stöd av hela sitt parti söker regeringen genom tillmötesgående mot andra meningsriktningar vinna en lösning i samförstånd. Men samtidigt är det en naturlig uppgift för en socialdemokratisk regering och ett socialdemokratiskt parti att söka förhindra att i ett tillfälligt stämmingsläge ett beslut fattas, som antingen för framtiden av ekonomiska skäl icke kan upprätthållas eller också blir till förfång för den inre omvårdnaden.

Försvarsfrågan bör lösas icke i panikens utan i besinningens tecken under fullt beaktande av såväl det försvarspolitiska läget som det samhälliga uppbyggandets krav.

Medborgare!

Med stigande intresse följes runt om i världen den demokratiska välfärdspolitik som under socialdemokratisk ledning utvecklats i de skandinaviska länderna. För det arbetande folket i andra länder utgöra framgångarna för denna politik en källa till uppmuntran i dess mångenstädes svåra kamp för demokratin. Däri ligger för oss en särskild förpliktelse. Visa genom imponerande anslutning till majdemonstrationerna viljan hos vårt folk att oförtrutet fullfölja det demokratiska uppbyggnadsarbetet i den allmänna välfärdens tecken!

Fram för välfärdspolitikens tryggande och stärkande,
fram för arbete och utkomst för alla,
fram för de eftersatta folkgruppernas lyftande till mänskligare villkor,
fram för frihet, demokrati, fred och rättvisa!

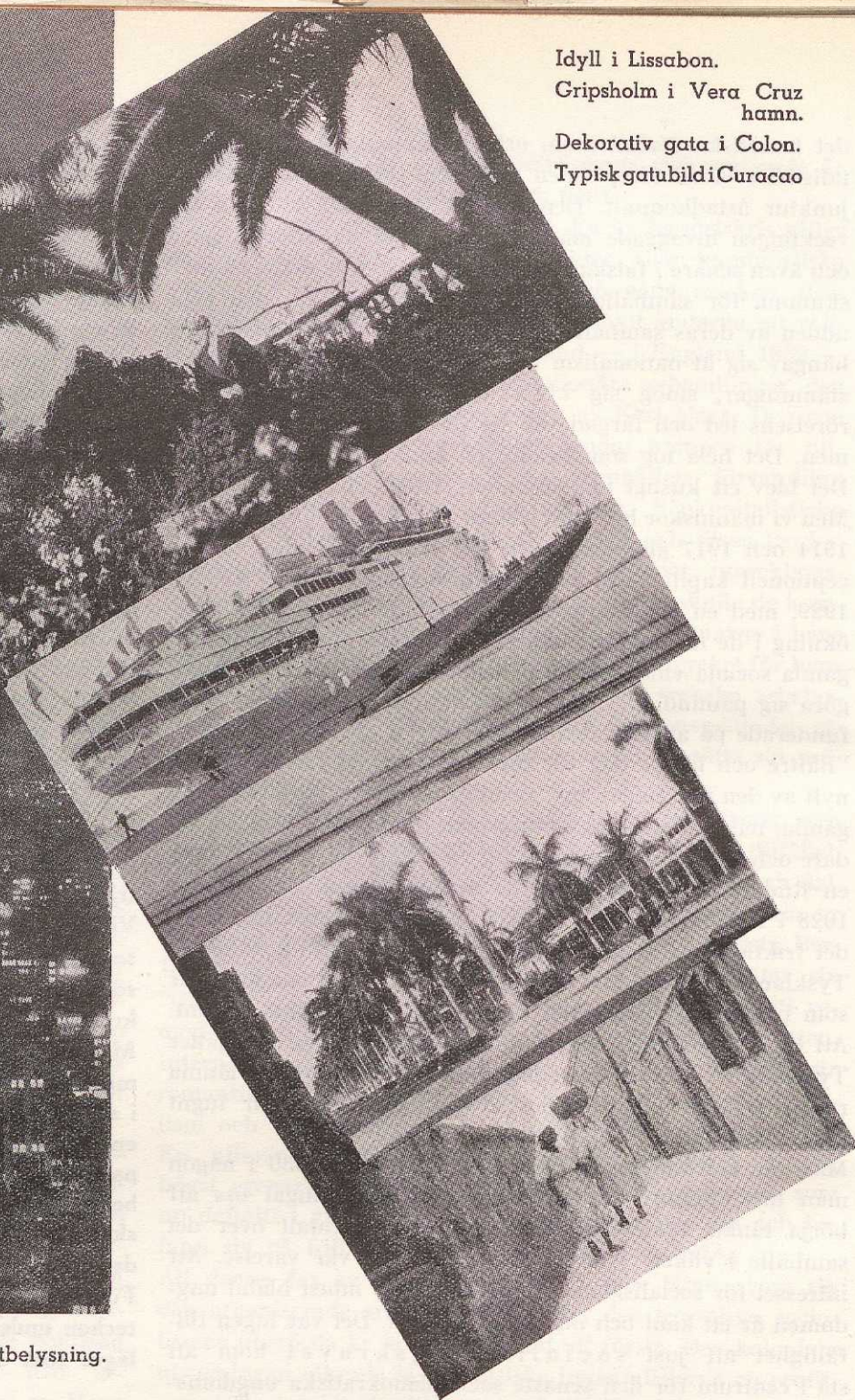
SOCIALDEMOKRATISKA PARTISTYRELSEN

(Ur 1-majmanifestet 1936.)

New York i nattbelysning.

Idyll i Lissabon.
Gripsholm i Vera Cruz
hamn.
Dekoratív gata i Colon.
Typisk gatubild i Curacao

HÄRLIG HEMFÄRD MED GRIPSHOLM HULDA FLOOD ÅTER TILL HEMLANDET

— Det har väl varit intressant, fråga vi Hulda Flood, som med ångaren Gripsholm den 23 mars återvände från sin Amerikaresa.

— Oerhört — svarar hon — men tiden har flytt undan alldeles för fort. Det känns

ungefär som om jag endast lagt mig att sova i går kväll och drömt det hela.

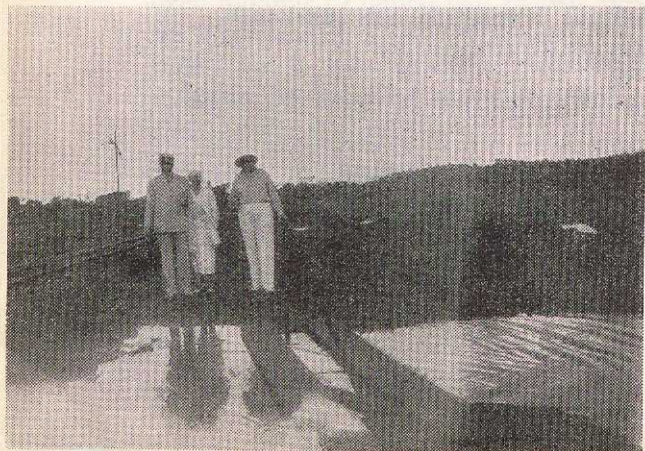
— Men du har ju varit en hel månad på havet, under hemresan, säga vi och försöka lägga in litet förebrående i rösten.

— Visserligen, men det har varit en härlig resa. Och ni förstå att när Svenska Amerikalinjen var så tillmötesgående att jag blev erbjuden ta den långa resan, och följa med och titta på sydligare nejder, i stället för routen New York—Göteborg, om jag bara åkte ner till Miami, så blev frestelsen för stark, så det var omöjligt att stå emot.

Bolagets ångare Gripsholm var nämligen ute på kryssning till Mexiko och Västindien. Och nu önskar jag bara att jag kunde plocka Gripsholm full med arbetar-

kvinnor, som aldrig varit utanför sin hembygds hank och stör och sätta kurs på några av de platser vi besökte. Det är faktiskt en upplevelse som jag unnar dem alla. Men för att nu ta det litet i ordning, så var det en härlig känsla att få liksom kugga vintern, bara sätta sig på tåget och åka ifrån den, även om jag tyckte jag fick lämna Amerika litet för snart. Där var kallt och mycken snö, men på mindre än tjuugoåtta timmar hade tåget fört mig in i den allra varmaste och härligaste sommar. Kommer vår kvinnobåt så långt som till Miami tror jag vi stanna där i åtta dar. Där är mycket vackert. Jag stannade där emellertid bara ett dygn med anledning av att jag inte kunde slita mig från vännerna i New York tidigare. Det var rakt omöjligt att komma loss, när man en gång stannat på ett ställe; det var likadant i Chicago också.

Men det var om hemresan vi skulle tala nu.

Vid Asfaltsjön. Till höger Ny Tids förre ekonomichef direktör Åkesson.

I Port Everglad utanför Miami skeppades vi alltså in på båten, där var även hundratalet amerikanare, som steg på för att följa med till Havanna, och så kom också förutvarande resenärer tillbaka, vilka med Cooks resebyrå, eller på egen hand gjort en rundtur genom staden.

Vi startade på kvällen med kurs på Vera Cruz. Livet ombord är det tänkbarast behagliga. Gripsholm är ett flytande jättehotell med största möjliga komfort. Och man spar heller ingen möda för att göra tillvaron för passagerarna så trevlig som möjligt. Där ordnas bioföreläsningar, konserter, två musikkåror voro engagerade för resan som även åtföljdes av två av våra mest kända sångfåglar madame Skilondz och fru Greta Söderman. Dessutom förekom åtskilliga föreläsningar om de platser som skulle besökas. Dessa hölls, på grund av förekomsten av flera nationaliteter både på svenska, franska och engelska. Så dansades och idkades däcksport och spel ganska flitigt. Och för dem som önskar ta det litet mera med ro finns biblioteket att tillgå.

Och inte behöver man gå otvättad, man kan få karbad och badstuvad, för att nu inte tala om friluftsbadet i fören, där somliga passagerare solbrände sig, så vi knappast kunde skilja dem från svartingarna vi träffade i hamnarna vi besökte. Vid strandhuggen gjordes utflykter in i de land som angjordes. Så t. ex. från Vera Cruz åkte man upp till Mexiko City, från Colon till Panama och genom Panama-kanalen o. s. v. De som deltog vitsordade att utflykterna voro oförgätliga, men jag som tidigare länsat min reskassa så det inte fanns mer att ge ut fick stanna kvar i hamnarna. Men jag kände mig inte alls som någon Askunge för det, utan hade oerhört intressant ändå. För övrigt var jag inte ensam lämnad kvar, det var inte alla som följde med på utflykterna. I Vera Cruz lågo vi tre dar, medan Mexikofararna var borta, och där var under tiden stora festligheter med karnevalståg genom staden, så det saknades inte tillfällen att studera folklivet. Nästa hamn som angjordes var Havanna, vilken är en mycket vacker och intressant stad. Där hade vi också tillfälle bese en tobaksfabrik. Där blev emellertid uppehållet inte så långvarigt, vi kommo på kvällen ena dagen och åkte på middagen dagen därpå. Nästa anhalt var Colon på Panamanäset, så Curaçao, Trinidad, Teneriffa och Lissabon. På dessa platser endast endagsvisiter. Vidare gjorde vi strandhugg i Southampton och Boulogne, men endast för att avlämna passagerare. Det är oerhört frestande att börja berätta om allt jag sett på de olika platserna, men det skulle bli en för lång historia. Jag bifogar några foton här, som kanske kan ge en liten föreställning om en del av vad vi sett. Och så får man gå och drömma om hur man ska kunna få ut dem som mest av alla behöva det, på en sådan vederkvickande färd.

SEMINARIUM FÖR SMÅBARNSFOSTRARINNOR

I Morgonbris extranummer Den nya familjen påtalades bristen på en tillförlitlig utbildning av småbarnsfostrarinnor — en brist som gjort sig alltmera märkbar efterhand som lek-skoleverksamheten vunnit ökad omfattning. Vi ha alltså all anledning att med glädje hälsa det initiativ, som i dagarna tagits av HSB i Stockholm och som avser uppförande av en utbildningsanstalt av ovannämnt slag.

Socialpedagogiska seminariet, som inrymmer i HSB:s egen fastighet på Kungsklippan, startar verksamheten den 1 oktober i år. Det bygges som internat med speciell inredning, vardagsrum, bibliotek etc. i anslutning till föreläsningsslokaler, kök och elevrum. 20 elever kunna mottagas. Kursen, som är tvåårig, omfattar fyra terminer om vardera fem månader. Utom kursavgiften, 200 kronor per termin, betalas helinackordering med 1,350 kronor för 20 månader. En kortare teoretisk fortbildningskurs för utbildade lekskolelärarinnor anordnas även i höst, och en arbetsuppgift som efter hand skall ägnas stor uppmärksamhet syftar till föräldrauppföstran och utbildning av ledare för sådan fostran.

Vad lärarna och ämnena beträffar skall fru Alva Myrdal undervisa i psykologi och pedagogik. D:r Torsten Ramer handhar problem-barnens psykopatologi, docent Alf Johansson den sociala orienteringen, docent Urban Hjärne medicinsk barnavård, docent Rolf Bergman hälsovård och smittbekämpande, fröken Farin Fredga rytmik och sång. Undervisning skall vidare lämnas i praktisk småbarnspedagogik, social barnavård, praktisk barnavård, huslig ekonomi, näringsfysiologi, språkbehandling, handarbete och slöjd, varjämte enskilda specialföreläsningar anordnas i skilda ämnen. Seminariets prospekt lämnar detaljerade upplysningar om undervisningen.

Styrelsen består av docent Rolf Bergman, justitierådet Rudolf Eklund, docent Urban Hjärne, fru Signe Höjer, fru Elsa Malmroth, fru Alva Myrdal, d:r Torsten Ramer, fröken Arla Setterberg, kassör Axel Strand, arkitekt Sven Wallander och fru Eva Wigforss. Inspektör för seminariet blir borgarrådet Oscar Larsson.

Ett tack till Maja Stark, Linköpings kvinnoklubb, för hennes artikel, "Min kamp", i februari-numret. Särskilt det förslag hon gör klubbarna om att läsa högt på mötena ur någon bok om våra socialdemokratiska pionjärer. Det finns nog en del, som både sett och hört dem men så finns det nog en hel del både äldre och yngre nya medlemmar, som ej känner till dem mer än till namnen. Maja Stark rekommenderade boken om Kata Dahlströms livsgärning, men vi kan även läsa August Palms "Ur en agitators liv". Det skulle säkert pigga upp mötena och göra dem lite intressantare. Lite omväxling med alla skrivelser och rapporter skulle ej skada. Får lyckönska Linköpingsklubben, som har en så glad, energisk och kampfull kamrat som Maja Stark. Jag har haft nöjet träffa henne på Brunnsvik för två år sedan.

Enskedeklubbist.

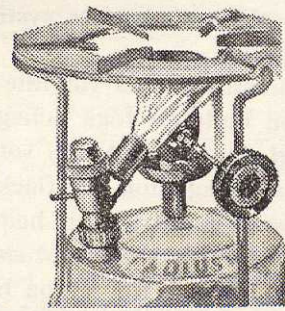

ANNA STERKY 80 ÅR

Den svenska socialdemokratis äldsta kvinnliga pionjär och Socialdemokratiska Kvinnoförbundets hedersordförande, fru Anna Sterky, blev på sin 80-årsdag föremål för omfattande och hjärtliga hyllningar. Uppvaktningarna började redan vid halv 10-tiden på förmiddagen och pågingo sedan dagen ut. Bland de första som infunno sig för att bringa sin lyckönskan, voro statsminister och fru Hansson, och sedan infunno sig även ecklesiastikministerns maka, partikassör Wallin med maka samt stadsfullmäktiges ordförande, hr Johan-Olov Johansson, och chefen för Tidens förlag med fru. Kvinnoförbundets nya ordförande Disa Västberg och den kvinnliga partisekreteraren Hulda Flood frambar Kvinnoförbundets hälsning i form av ett stort rosentråd. Även talrika representanter för olika kvinnoklubbar bragte sin hyllning. Ett 50-tal telegram och en mängd blommor ägnades jubilarerna på hennes högtidsdag.

Ert gamla fotogenkök blir modernt

med

Radius-brännaren med automatisk rensning och reglerbar låga, som gör köket lika bekvämt som gas.

Revolto-tändaren, som tänder köket utan sprit med fotogen från behållaren. Tändaren spar spriten, gör tändningen snabb och effektiv och utesluter de med sprit-tändningen förenade riskerna för olycksfall.

A.-B. RADIUS * STOCKHOLM

HISTORIEN OM EN LUS

Jag kunde väl ha varit tio år. Oändligt mycket har hänt sedan den gången. Jag tycker att jag har levt ett halvt dussin liv, liksom vi alla som tillhör världskrigsgenerationen. Och ändå har denna lilla barndomsepisod stannat kvar i minnet, lika tydligt som om den hade tilldragit sig i går. Jag ser, jag hör, jag luktar den, inte den minsta lilla detalj har suddats ut. Därför skall jag återgiva den, så som den har försiggått. Kanske kan den också bli andra till nytta.

Jag kunde alltså den gången ha varit omkring tio år, skolan var det roligaste jag visste, det gick lätt för mig och lärarna skämde bort mig. Min mor, en kvinna, som tycktes förföljd av ödet, gjorde allt för att kunna ge sitt enda barn allt som hon själv hade måst undvara. Hon svält själv, men jag måste vara fint klädd, hon unnade sig inte en spårvagnsbiljett, men jag skulle gå i skola och lära, lära. Varje livets skuggsida sköt hon undan från mig, och jag i min barnsliga egoism, anade intet av hennes umbäranden. En billig sömmerska sydde utav rika släktingars kläder trevliga skolklänningar åt mig och inte ens mitt frukostpaket skilde sig från de väl-situerade barnens utsökta smörgåsar.

Ännu kan jag tydligt se klassrummet framför mig. Jag satt i andra bänkraden i vänstra hörnet. Framför mig i första raden satt en söt blond flicka, dotter till en rik textilfabrikant, som hade fördelat sina talrika kvinnliga avkomlingar i hela skolan. Ofta tänkte jag avundsjukt: Vad hennes klänningstyg måste vara mjukt att ta på. Och jag lade märke till att färgen på hennes hårband alltid passade till hennes förkläde. Rosalill såg verkligen ut som en knappt utslagen rosenknopp.

Alla kallade henne så. Särskilt intelligent var hon inte, inte heller vidare meddelksam. Fromt knäppte hon händerna när vi före undervisningens början skulle stå upp och bedja. Vi räknade Rosalills skolklänningar, vad hårbanden beträffar hade de redan överskridit ett halvt dussin. Och det ena var vackrare och bredare än det andra. Rosalill och hennes systrar hämtades av en egen barnjungfru.

Hur annorlunda var inte däremot min granne till höger. Hon hade ett föga behagligt ansikte, som såg märkvärdigt gammalt ut och som var vanställt av otäcka fuktiga utslag. Hon bar fläckiga och mycket lappade kläder, lapparnas färg var helt olika klädernas. Hennes blå kattunförkläde såg ut som om det kom direkt från landet. I stället för kappa hade hon på vintern en ylleduk omkring sig. Det var inte endast för detta som jag hade så svårt att lida denna min granne. Det skulle bara ha gjort henne till föremål för mitt stumma förakt, ty jag var ett ganska högmodigt barn. Men saken var den att Marie också var oordentlig.

Maries mor hade en portvaktsplats i ett jättestort hyreshus i en av stadens utkanter, fadern arbetade som

murare på ett bygge. Som fattigmansbarn fick Marie, som seden var före kriget, läroböcker och skrivböcker gratis från kommunen. Sådana böcker brukar ju vara fullkomligt vanställda av fettfläckar och bläckplumpar, de måste ju tjäna under många år. De fick trasiga hörn, sönderrivna sidor och en alldeles fördärvad pärm. Det äcklade mig att bara se en sådan "fattigbok". Och Marie gjorde utan tvivel sitt till för att de böcker, som hon fick till sitt förfogande skulle bli ännu sämre. På "fattigskrivböckerna" prunkade stadens vapen, svart och i ögonen fallande. De blå eller bruna omslagssidorna var tunna och papperet inuti så löst att pennan ofta fastnade och det inte alls var lätt att skriva.

Men det såg jag inte alls på den tiden. Jag sneglade bara på det svarta vapnet, tecknet på fattigdomen, som var inramat av en gulaktig fettring. För mig var Marie redan tack vare sina böcker och skrivböcker en människa av sämre slag. Vi barn med egna läroböcker föraktade de "andra".

Men så kom en dag något ännu värre till. Sedan dess klassificerar mitt undermedvetna människorna efter lukten. Jag hatar och jag älskar lukter. En morgon spred Marie, innan hon ens hunnit in i klassrummet en outhärdlig — åtminstone för mig outhärdlig — fotogenlukt. Trots att hon den dagen inte tog av sig huvudduken alls märkte jag genast att lukten kom från hennes hår. Jag hade knappast hunnit hem förrän jag bestormade min mor med frågor om vad detta kunde bero på. "Tydligt har flickan ohyra. Du får se till att du inte kommer i närheten av hennes huvud."

Jag ryste i alla lemmar när jag hörde detta. Jag var verkligen förlamad av fasa. Alltså var det fråga om löss! Marie hade alltså löss! Och bredvid en sådan människa var jag dömd att sitta. Det kunde väl lätt hända att också jag fick några odjur. Från den dagen fanns mellan mig och min granne till höger en osynlig men ogenomtränglig mur. Jag blev dubbelt så tillbakadragen som förut, jag blev fullkomligt döv och stum för henne. Barn kunna vara mycket grymma och jag visade vid varje tänkbart tillfälle min avsky. Marie måste säkerligen många gånger ha märkt mitt hat, ty hon var dålig i skolan och hade varit beroende av min hjälp. Men det fattades bara att jag skulle låta henne skriva av mina böcker och sedan kanske få en lus i gengäld.

Men en dag var olyckan framme. Mor, som varje kväll omsorgsfullt kammade mina två tjocka flätor, som räckte nästan till knäna — och som var min inte ringa fåfängas stolthet — måste till sin förskräckelse plocka bort ur dem ett klumpigt, levande något. Jag blev alldeles utom mig. Min förtvivlan stod inte i ringaste proportion till anledningen. Jag kände mig brännmärkt, utsluten ur ordentliga människors krets. Mor tröstade mig så gott hon kunde. Hur jag led denna enda natt när mitt huvud var indränkt med fotogen skall jag aldrig glömma. Nästa morgon vägrade jag ståndaktigt att gå till skolan. Jag hade ju själv inte kunnat stå ut med Marie för hen-

Socialisterna ha klart för sig, att endast djärva vittgående åtgärder kunna mildra krisen och att endast uppbyggandet av en socialistisk hushållning av internationellt omfång kan definitivt avskaffa den. Bourgeois ryggar därför till följd av sina egna klassintressen tillbaka för genomgripande åtgärder till krisens bekämpande. Att kämpa mot krisen betyder samtidigt att verka för socialismens betryggande!

nes fotogenlukts skull, skulle nu inte Rosalill hysa samma känslor gentemot mig? Det fick inte hända. Blotta tanken drev skammens rodnad till mina kinder. Min mor kunde varken genom goda ord eller stränghet få mig att frångå mitt beslut. Så gick hon i mitt ställe, lät anmäla sig för klassföreståndarinnan och berättade historien för henne samt bad henne att för all del inte låta mig sitta på samma plats. Och frågade om man inte kunde tala vid Mariés mor, så att hon inte lät barnet komma så vanvårdat till skolan.

Dagen därpå kom jag tillbaka. Mitt huvud var tvättat och t. o. m. parfymrat. Ingen kunde märka någon fotogenlukt. Jag fick behålla min plats, men Marie förvisades längst bak. Jag kan ännu se hennes gamla likgiltiga ansikte, jag kan se hur hon med sina klumpiga tafatta rörelser plochar ihop sina få ägodelar och slinker undan. Nu var jag fri från henne.

Det är hela historien. Jag förstod den inte då. Och inte heller min mor gjorde det trots sin oändliga godhet.

När jag sedan, tretton år efteråt, som funktionär i det socialdemokratiska partiet gick omkring i samma kvarter och inkasserade medlemsavgifter och fick många vänner bland människorna där, då såg jag så många tröstlösa, gråa hem. Jag lärde känna fäder, som var murare och arbetade vid byggen och mödrar, som hade att vårda en tiahövdad familj i ett litet trapprum. Jag såg tjugotreåriga flickor, kanske hette de också Marie, som redan länge hade varit fabriksarbeterskor och som tillsammans med ett halvt dussin syskon måste sova i detta enda rum med ett litet tvättfat där alla skulle tvätta sig, med ett enda haltande bord och inte den minsta lilla vrå för sig själv. När jag i ett sådant rum mötte en flicka, vars hår luktade fotogen, kunde jag inte låta bli att smeka det skyggt. De små flickorna förvånade sig nog över det. De visste ju inte att jag hade en skuld att betala igen.

Tretton år dröjde det innan jag förstod att klasskänslan inte gör halt inför skolan. Och att det finns litet klasshögmod i var och en av oss. *Marianne POLLAK*

EN YPPERLIG SKOLUNIFORM

I en klass i en av Stockholms flickskolor fick eleverna nyligen till uppgift att skriva en uppsats om det var önskvärt eller inte att det i svenska skolor infördes en uniform. En flicka gav följande svar, som här har sitt alldeles särskilda intresse i anslutning till vidstående "Historia om en lus".

Att gå i uniform måste anses vara mycket praktiskt och trevligt, tycker jag, och det är också en annan synpunkt, som man ska ta med i beräkningen. Uniformerna komma flickorna att känna sig som jämlikar. Ingen kan genera en annan flicka, för att hon har sämre kläder. Det är ganska viktigt, för unga flickor äro ganska känsliga i dylika frågor.

Å andra sidan tycka flickornas föräldrar kanske, att det är en onödig utgift att köpa uniformer, som de kanske inte alls tycka om, för naturligtvis är det alldeles omöjligt att komponera en uniform, som kunde passa alla flickor.

För övrigt måste det vara bra för de flesta flickor att ha uniformer, därför att de då ingen anledning ha att diskutera det sista modet, vilket är ett mycket populärt samtalsämne bland unga flickor. Men varför kan man inte gå en medelväg. Jag tycker, att det skulle

vara mycket trevligt, om vi i vår skola hade någon sorts uniformsrock av bomull. Det skulle se enhetligt och trevligt ut i samlingsalen med en hel mängd flickor i dessa bomullsrockar.

Så långt skoluppsatsen. Denna författarens önskan mötes av den företagsamma konfektionsindustrien som medverkat till en demokratisering av klädedräkten även i skolbarnens värld. Alldeles särskilt glada bör mammorna vara över den billiga och ändamålsenliga utrustning, som Almedahls skolrockar erbjuder. De finns i alla storlekar, passande från den lilla förberedande 6-åringen till 14-åringen. Efter som rockarna äro sydda av bomullstyg — smärutigt i blått, brunt eller grönt; dubbelrutigt i blått, rött eller grönt; enfärgat i blått, rött eller grönt — äro de lätt tvättbara och slitstarka. Under rocken håller sig klänningen fräsch längre, med en skolrock kan man med fördel använda fjolårets skolklänning ännu en termin, även om den har en lapp på armbågen. I en del skolor t. ex. Franska skolan i Stockholm är det redan obligatoriskt med överdragsplagg. Där sitter hela klassen i skyddande skolrockar. Ovanstående bild visar två av modellerna i Morgonbris konfektionsrevy, vilka slogo mycket an.

Vår appell går till den arbetande ungdomen; liksom den står i första ledet, då kriget eller krisen bärgar in sina offer, så måste den marschera också i första ledet bland kämparna för mänsklighetens befrielse.

LEVE FRIHETEN OCH FREDEN!

LEVE DEN INTERNATIONELLA SOCIALISMEN! DEN SOCIALISTISKA ARBETARINTERNATIONALEN!

EN DUKTIG KOMMISSIONÄR HAR ORDET

Som försäljare av Morgonbris får jag omtala att det går utmärkt att sälja tidningen, blott man har tid och intresse. Nog finns det en massa kvinnor som inte är intresserade för annan läsning än veckotidningarna, men min tro är att om varje medlem i kvinnoklubbarna agiterade för tidningen, skulle inom en nära framtid Morgonbris vara en utav Sverges mest spridda tidningar. Vad innehållet beträffar måste väl varje socialt tänkande kvinna erkänna att den är bra och enligt min uppfattning mångdubbelt innehållsrikare än de vanliga veckotidningarna. Och min enda önskan är: In med Morgonbris i varje arbetarhem i hela Sverges land.

Nanny NILSSON, Kiruna.

Köpings Socialdemokratiska Kvinnoklubb firade sin 5-åriga verksamhet med en enkel fest och invigde på samma gång sin nya fana.

Kvinnoklubben hade inbjudit Köpings socialdemokratiska organisationer och de fem närliggande kvinnoklubbarna. Efter ett hälsningsanförande av ordf. fru Anna Larsson och unison sång föredrogs klubbens 5-årsberättelse. Av denna framgick att klubben bildades 1931 vid ett möte som arbetarekommunen anordnat med fru Birgit Magnusdotter som talare. Klubben fick vid starten sju medlemmar och medlemsantalet är nu uppe i 64. Husmödrarnas semesterhem Almö-Lindö har

Deltagarna i Köpingsklubbens jubileumsfest.

livligt uppskattats, och 21 husmödrar har genom klubbens försorg vistats där. Till olika ändamål har anslagits 350 kr. Studiarbetet inom klubben har varit livligt. Av Morgonbris har försålts 2.410 ex. Klubben är också representerad i flera kommunala institutioner. Efter berättelsens föredragande fortsattes festen med sång av klubbens sångkör, och föredrag av fru Agnes Söderqvist, som därpå med några vackra ord invigde det nya samlingsstecknet. En talkör läste en av fru Ella Hellkvist författad dikt "Till fanan". Så sjöngs unisont, varpå det blev en trevlig stund kring kaffebordet. Efter ytterligare några sånger läste Anna Karlsson Viktor Rydbergs kantat. Allt mottogs med livligt bifall.

Den värdiga och stämningsfulla festen slöts med ett tack av ordf. till festbesökarna. Klubben fick därefter av de gästande klubbarna och distriktets ordf. mottaga lyckönskningar. Så sjöngs Internationalen som avslutning på den minnesrika festen.

A. L.

SOCIALDEMOKRATISK KVINNOKLUBB I HAMRÅNGEFJÄRDEN

På initiativ av Norrsundets socialdemokratiska kvinnoklubb hölls ett allmänt möte i Hamrångefjärden, till vilket ortens kvinnor voro inbjudna. Efter sång överlämnades ordet åt fru Anna Åberg från Sandviken. Fru Åberg redogjorde för kvinnörelsens uppkomst och utveckling samt dess arbetsuppgifter i det nuvarande samhället.

Det upplysande och klarläggande föredraget mottogs med livliga applåder. Efter föredraget omväxlade programmet med solo- och körsång, servering samt en sketch som uppfördes av medlemmar från Norrsundets kvinnoklubb.

Sedan bildades en kvinnoklubb med 19 medlemmar vid starten. Till styrelse valdes fru Cecilia Brandt, ordförande, fröken Maj Åvall, sekreterare, fru Elin Sundin, kassör, samt fruarna Hanna Sjökvist och Maja Johansson, samtliga från Hamrångefjärden.

Som man ser fick klubben redan vid starten god tillslutning, och det är att hoppas att flera av Hamrångefjärdens kvinnor komma att anmäla sig för inträde under den närmaste framtiden.

Åby socialdemokratiska kvinnoklubb har sina möten första måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets hus, Åby.

DÖDENS SKÖRD

Kallhalls socialdemokratiska kvinnoklubb har lidit en svår förlust, då en av dess äldsta medlemmar, fru Hulda Östlund avled den 16 december 1935. Hon var inte endast till åren en bland de äldsta utan också som klubbmedlem.

Hulda Östlund har under dessa år trots en vacklande hälsa hållit humöret uppe hos de andra klubbmedlemmarna då de ibland varit pessimistiska när inte framgångarna motsvarat arbetet. Hennes goda humör och hennes initiativrikedom då det gällt klubben kommer sent att glömmas av hennes kamrater. Hon följdes till den sista vilan av klubbkamrater. Klubben nedlade en krans med tack för gott kamratskap.

Långshyttans socialdemokratiska kvinnoklubb har drabbats av en förlust i det att kamrat Märta Persson avlidit. Hon ingick i klubben de första åren av klubbens start och har alltsedan varit en hängiven kamrat som sällan uteblivit från mötena. Saknaden känns tung. På hennes begravningsdag samlades hela kvinnoklubben och med fanan i täten följde henne till graven, där Gunni Stenlund frambar klubbens tack för gott kamratskap samt lyste frid över hennes minne, varpå en krans nedlades och fanan sänktes över griften.

Älno Södra socialdemokratiska kvinnoklubb har fått sorg. Medlemmen Gulli Mikaelsson har efter blott några dagars sjukdom hastigt ryckts bort, endast 39 år gammal. Hon hörde visserligen till de tysta men varmt intresserad av klubbens arbete som hon var, kunna vi säga, att vad som stod i hennes förmåga det gjorde hon. Den 15 mars följde klubben sin kamrat till hennes sista vilorum. Vid graven talade Jenny Eriksson och tackade för gott kamratskap samt lyste frid över hennes minne, varpå en krans nedlades.

I de anhörigas sorg deltar en stor vän- och kamratkrets.

Ängelholms socialdemokratiska kvinnoklubb har under det gångna året gjort en smärtsam förlust. En av dess medlemmar, fru Olga Olsson, har avgått med döden.

Olga Olsson har tillhört klubben och dess styrelse sedan den bildades för 16 år sedan. Hon var en av de ledande krafterna inom klubben. Hennes minne bevaras inom kamratkretsen i stor tacksamhet.

Trollhättans socialdemokratiska kvinnoklubb har haft sitt årsmöte under fröken Elin Blomqvists ordförandeskap. Styrelse- och revisionsberättelserna föredrogos och styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Samtliga styrelseledamöter omvaldes med undantag av fru Anna Ryrberg, som bestämt undantett sig återval. I hennes ställe valdes fru Gunhild Lundblom. Till styrelsesuppleanter valdes fru Gerda Jonsson och fröken Birgit Pettersson. Revisorer: fruarna Olga Björklund och Hedvig Smedberg. Suppleanter: fruarna Selma Niklasson och Anna Carlsson. Till Morgonbriskommissionär omvaldes fru Alma Öhrberg. Dessutom förrättades val av ombud till de föreningar, där klubben är intresserad, samt till övriga kommittéer.

Mötet beslutade teckna anslag till Valbo-Ryrs arbetarekommun såsom bidrag till en samlingslokal samt till skogsarbetarna.

Efter mötets slut höll styrelsen sammanträde och konstituerade sig sålunda: Ordf.: fru Anna Pettersson; v. ordf.: fru Olga Lundqvist; sekr.: fru Judith Persson; v. sekr. fru Gunhild Lundblom och kassör: fru Bertha Verdellin.

Bunkeflo socialdemokratiska kvinnoklubb har haft 1-årsfest. Ordföranden Anna Persson hälsade de närvarande hjärtligt välkomna och redogjorde för hur klubben har arbetat och gått framåt under sitt första år. Medlemsantalet har ökat från 19 vid klubbens bildande till 34 vid årsfesten. Därefter höll distriksordföranden Ebon Andersson, Malmö, högtidstalet. En sketch "Radiogymnastik" spelades av kvinnoklubbens egna medlemmar, varefter följde en tablå av några små flickor.

Festen försiggick under god stämning och med god tillslutning samt avslutades med Internationalen. En hälsning till alla kamraterna som läser detta i vår tidning Morgonbris.

Anna PERSSON

FÖRSTAMAJMÄRKET

Det socialdemokratiska partiets förstamajmärke har också i år ägnats en av partiets vete-

Bunkeflo kvinnoklubb.

raner, nämligen rikshushållaren F. V. Thorsson. Märket har utförts av den kända firmen Sporrang & Co. efter en plakett av medaljören Svante Nilsson och är ur konstnärlig synpunkt mycket tilltalande.

Det finns väl få män inom svensk arbetarrörelse, som åtnjutit så mycket aktning och förtroende som den gamle skomakaren, vilken slutade sin bana som en av Europas mest framgångsrika finansministrar under de kritiska åren efter kriget. Antalet, som vilja bära hans bild på rockslaget den 1 maj bör därför vara mycket stort.

STORA STIPENDIER TILL UPPHÅLL VID UTLÄNDSKA SKOLOR

De kvinnliga elever från Skandinavien, som deltaga i Internationella folkhögskolans, Helsingör, sommarkurs från den 1 maj, ha i år möjlighet att komma i åtanke vid utlandet av tre stipendier. Dessa täcka intill två tredjedelar av uppehållet på den engelska högskolan "Hilcroft Residential College" för arbetande kvinnor. Stipendierna önskas i första hand utdelas till sådana unga, självförsörjande kvinnor som inte själva har medel att vidare fördjupa sina kunskaper genom ett uppehåll i utlandet, men som visar anlag och vilja till att göra en insats på det sociala området eller innanför hemmets ram. Studieplanen omfattar: engelsk litteratur, historia, psykologi, undervisning i engelska språket m. m. Avgiften utgör normalt 27 pund för 12 veckor och 80 pund för en hel årskurs.

Den internationella folkhögskolan i Helsingör vill även i okt. månad i år, som sedvanligt, sända två av sina elever till den kooperativa skolan i Manchester för halv avgift, och vill till gengäld härför, för 12:te gången, mottaga två elever från samma skola till sin sommarkurs. Det skotska "Co-operative Wholesale Society" och det svenska Kooperativa Förbundet giver även i år respektive ett och två stipendier till funktionärers deltagande i sommarkursen i Helsingör.

Skolan har för övrigt nyligen mottagit en kollektiv anmälan från 25 amerikanska studenter, som vill deltaga en månad i skolans semesterkurser i juli och augusti.

GE UNGA ÖRNAR DITT STÖD!

I landets alla örngrupper pågår nu förberedelserna till Rikslägret 1936. Framförallt gäller det att skaffa det erforderliga ekonomiska underlaget för gruppens deltagande. De små avgifter medlemmarna erlägga till grupp-kassan kan inte räcka till alla de utgifter som

gruppen måste vidkännas när en lägervistelse står för dörren.

Det är med tanke på att ge örngrupperna möjlighet att stärka sina lägerkassor och med förlitande på att alla vänner till örn rörelsen skola ge ett ekonomiskt stöd i arbetet, som riksledningen låtit framställa ett särskilt Unga Örnars propagandamärke. Detta märke skall under mitten av denna månad försäljas landet runt. Då priset på märket endast är 25 öre hyser örnarna förhoppningar om en strykande åtgång och därmed följer ett stärkande av gruppernas lägerkassor, som är mer än efterlängtat. Inkomsterna på märkesförsäljningen tillfaller nämligen till största delen gruppen på platsen. En mindre del går därjämte till distriktsorganisationen för att ekonomisera dess verksamhet och en del tillfaller riksorganisationen för att täcka alla de med Rikslägret uppkommande utgifterna.

Unga Örnars propagandamärke skall säkerligen finna köpare. Förståelsen för Unga Örnars verksamhet har vidgats mer och mer. Och att denna organisation för de yngsta av de unga behöver ett starkt stöd har också vunnit insteg bland alla dem, som känner rörelsen och vet vad den strävar till. Och parollen: Ge Unga Örnar Ditt stöd! Köp Unga Örnars propagandamärke 1936 som från tusentals affischer nu manar till en solidaritetens handling, skall säkert resultera i en rekordartad försäljning av märket. Därmed får Örn rörelsen det ekonomiska tillskott, som skall säkerställa många gruppers deltagande i årets Rikslägar.

Funktering!
då är det så dags att ångra sig.

När Ni känner fäljen stöta mot vägen och vet att Ni måste lägga Er att reparera - då är Ni inte särskilt glad åt de slantar Ni sparat genom att köpa en billig ring i stället för en starkare och säkrare Trelleborg T-nabb.

TRELLEBORG
slang däck
TRELLEBORG SPECIAL TRELLEBORG T-NABB

Erhållas hos cykelhandlare

Fin bryning, saftig stek och god sås med

Gloria-G
MARGARIN

med hög brännpunkt

Att baka är intressant

Små Wienerkransar

225 gr vetemjöl	125 gr smör
3 tsk. Rumford bakpulver	1 ägg
1 nypa salt	1 del. mjölk
3 msk. strösocker	

De torra ingredienserna blandas och siktas, var smöret finfördelas med fingertopparna. Det uppvispade ägget blandas med mjölken och tillsättes. Degen delas i små bitar, som rullas ut till smala längder, vilka vridas två och två om varandra och formas till små kransar. Gräddas i het ugn omkring 15 min. och glaseras med vanlig vat-tenglasyr.

Men det, som gör bakningen till ett nöje, det är det fina resultatet — det, som Ni uppnår, då Ni använder Rumford bakpulver. Vare sig Ni bakar en sockerkaka eller något gott småbröd till kaffet — t. ex. dessa "Små Wienerkransar" — får Ni alltid lika saftigt läckra och porösa bakverk med Rumford.

Och kom alltid ihåg, då Ni skall köpa bakpulver, att fastän det endast åtgår för några ören till ett bakverk, så är det just kvaliteten på bakpulvret, som avgör bakresultatet. Experimentera därför ej med okända, obeprövade bakpulver utan fordra det bästa — begär vid köp och se noga till att få RUMFORD — det osvikliga, världsberömda originalfosfat-bakpulvret.

RUMFORD - osvikligt, oöverträffat

Det äkta originalfosfat-bakpulvret uppfunnet av professor E. N. Horsford. Säljes i burkar fr. 30 öre — aldrig i lös vikt.

Observera denna särskilda fördel med Rumford! Om så önskas kan degen blandas till redan på kvällen, ställas kallt och bakas ut följande morgon. Även då verkar Rumford lika ofelbart i ugnsvärmen.